Streda 18. januára 2023

P9_TA(2023)0011

Ľudské práva a demokracia vo svete a politika Európskej únie v tejto oblasti – výročná správa za rok 2022

Uznesenie Európskeho parlamentu z 18. januára 2023 k ľudským právam a demokracii vo svete a politike Európskej únie v tejto oblasti – výročná správa za rok 2022 (2022/2049(INI))

(2023/C 214/06)

Európsky parlament,

— so zreteľom na Chartu základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“),

— so zreteľom na Európsky dohovor o ľudských právach,

— so zreteľom na články 2, 3, 8, 21 a 23 Zmluvy o Európskej únii (ďalej len „Zmluva o EÚ“),

— so zreteľom na články 17 a 207 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ďalej len „ZFEÚ“),

— so zreteľom na Európsky pilier sociálnych práv, najmä na jeho zásady 2, 3, 11 a 17,

— so zreteľom na Všeobecnú deklaráciu ľudských práv a na ďalšie zmluvy a nástroje Organizácie Spojených národov týkajúce sa ľudských práv,

— so zreteľom na Medzinárodný pakt o občianskych a politických právach a na Medzinárodný pakt o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach,

— so zreteľom na Dohovor Organizácie Spojených národov o zabránení a trestaní zločinu genocída z roku 1948 a na rezolúciu Rady Organizácie Spojených národov pre ľudské práva 43/29 z 22. júna 2020 o zabránení genocíde,

— so zreteľom na Medzinárodný dohovor Organizácie Spojených národov proti braniu rukojemníkov zo 17. decembra 1979,

— so zreteľom na Dohovor Organizácie Spojených národov o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien z 18. decembra 1979,

— so zreteľom na Deklaráciu o odstránení všetkých foriem neznášanlivosti a diskriminácie na základe náboženstva alebo viery, ktorá bola vyhlásená rezolúciou Valného zhromaždenia Organizácie Spojených národov 36/55 z 25. novembra 1981,

— so zreteľom na Dohovor Organizácie Spojených národov proti mučeniu a inému krutému, neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu z 10. decembra 1984,

— so zreteľom na Deklaráciu Organizácie Spojených národov o právach osôb patriacich k národnostným alebo etnickým, náboženským a jazykovým menšinám z 18. decembra 1992,

— so zreteľom na Deklaráciu Organizácie Spojených národov o ochrancoch ľudských práv, ktorá bola prijatá konsenzom 9. decembra 1998,

— so zreteľom na Dohovor Organizácie Spojených národov o právach dieťaťa z 20. novembra 1989 a na jeho dva opčné protokoly, ktoré boli prijaté 25. mája 2000,

— so zreteľom na Dohovor Organizácie Spojených národov o právach osôb so zdravotným postihnutím z 13. decembra 2006, ktorý nadobudol platnosť v EÚ 21. januára 2011 v súlade s rozhodnutím Rady 2010/48/ES z 26. novembra 2009 o uzatvorení Dohovoru Organizácie Spojených národov o právach osôb so zdravotným postihnutím Európskym spoločenstvom ([1]),

— so zreteľom na Medzinárodný dohovor o ochrane všetkých osôb pred násilným zmiznutím, ktorý bol prijatý Valným zhromaždením Organizácie Spojených národov 20. decembra 2006,

([1]) Ú. v. EÚ L 23, 27.1.2010, s. 35.

Streda 18. januára 2023

— so zreteľom na Deklaráciu Organizácie Spojených národov o právach pôvodného obyvateľstva, prijatú 13. septembra 2007 a na Dohovor Medzinárodnej organizácie práce č. 169 z roku 1989 o domorodom a kmeňovom obyvateľstve,

— so zreteľom na Zmluvu Organizácie Spojených národov o obchode so zbraňami, najmä na článok 7 týkajúci sa vývozu a jeho posudzovania, a na Kódex Európskej únie pre vývoz zbraní,

— so zreteľom na Pekinskú deklaráciu z 15. septembra 1995,

— so zreteľom na Agendu 2030 pre udržateľný rozvoj prijatú 25. septembra 2015, a najmä na jej ciele č. 1, 4, 5, 8, 10 a 16,

— so zreteľom na globálny pakt o bezpečnej, riadenej a legálnej migrácii z 19. decembra 2018 a na globálny pakt o utečencoch z roku 2018,

— so zreteľom na rezolúciu Valného zhromaždenia Organizácie Spojených národov z 24. marca 2022 o humanitárnych dôsledkoch agresie voči Ukrajine,

— so zreteľom na hodnotenie Kancelárie Vysokého komisára Organizácie Spojených národov pre ľudské práva z 31. augusta 2022 týkajúce sa obáv v oblasti ľudských práv v Ujgurskej autonómnej oblasti Sin-ťiang v Čínskej ľudovej republike,

— so zreteľom na vyhlásenie predsedníčky k správe nezávislej medzinárodnej vyšetrovacej komisie Organizácie Spojených národov pre Ukrajinu adresovanú 51. Rade pre ľudské práva z 23. septembra 2022,

— so zreteľom na akčný program Medzinárodnej konferencie o populácii a rozvoji z roku 1994 a na výsledky jej hodnotiacich konferencií,

— so zreteľom na Dohovor Rady Európy o ochrane ľudských práv a dôstojnosti človeka v súvislosti s aplikáciou biológie a medicíny (CETS č. 164), ktorý bol prijatý 4. apríla 1997, a jeho protokoly o boji proti obchodovaniu s ľuďmi (CETS č. 197) zo 16. mája 2005 a o ochrane detí pred sexuálnym vykorisťovaním a sexuálnym zneužívaním (CETS č. 201) z 25. októbra 2007,

— so zreteľom na Dohovor Rady Európy o predchádzaní násiliu na ženách a domácemu násiliu a o boji proti nemu (Istanbulský dohovor) z 11. mája 2011, ktorý neratifikovali všetky členské štáty,

— so zreteľom na Protokol Rady Európy č. 6 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd týkajúci sa zrušenia trestu smrti,

— so zreteľom na uznesenie prijaté Výborom ministrov Rady Európy 16. marca 2022 o ukončení členstva Ruskej federácie v Rade Európy,

— so zreteľom na závery Európskej rady o Ukrajine z 30. a 31. mája 2022,

— so zreteľom na nariadenie Rady (EÚ) 2020/1998 zo 7. decembra 2020 o reštriktívnych opatreniach proti závažnému porušovaniu ľudských práv ([2]),

— so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/947 z 9. júna 2021, ktorým sa zriaďuje Nástroj susedstva a rozvojovej a medzinárodnej spolupráce – Globálna Európa ([3]),

— so zreteľom na závery Rady z 12. júla 2021 o prioritách EÚ v Organizácii Spojených národov počas 76. zasadnutia Valného zhromaždenia Organizácie Spojených národov, september 2021 – september 2022,

— so zreteľom na závery Rady z 24. januára 2022 o prioritách EÚ na fórach Organizácie Spojených národov pre ľudské práva v roku 2022,

([2]) Ú. v. EÚ L 410 I, 7.12.2020, s. 1.
([3]) Ú. v. EÚ L 209, 14.6.2021, s. 1.

— so zreteľom na závery Rady z 18. júla 2022 o prioritách EÚ v Organizácii Spojených národov počas 77. zasadnutia Valného zhromaždenia Organizácie Spojených národov, september 2022 – september 2023,

— so zreteľom na spoločné oznámenie vysokého predstaviteľa Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku a Komisie z 25. marca 2020 s názvom Akčný plán EÚ pre ľudské práva a demokraciu 2020 – 2024 (JOIN(2020)0005) a na príslušné závery Rady z 18. novembra 2020,

— so zreteľom na spoločné oznámenie vysokého predstaviteľa Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku a Komisie z 25. novembra 2020 s názvom Akčný plán EÚ (GAP) III: ambiciózny program pre rodovú rovnosť a posilnenie postavenia žien v rámci vonkajšej činnosti EÚ (JOIN(2020)0017),

— so zreteľom na oznámenie Komisie z 24. marca 2021 s názvom Stratégia EÚ v oblasti práv dieťaťa (COM(2021)0142),

— so zreteľom na oznámenie Komisie z 3. marca 2021 s názvom Únia rovnosti: Stratégia v oblasti práv osôb so zdravotným postihnutím na roky 2021 – 2030 (COM(2021)0101),

— so zreteľom na usmernenia EÚ o ochrancoch ľudských práv, ktoré Rada prijala 14. júna 2004,

— so zreteľom na usmernenia EÚ o podpore dodržiavania medzinárodného humanitárneho práva ([4]), aktualizované v roku 2009,

— so zreteľom na usmernenia EÚ týkajúce sa trestu smrti, aktualizované Radou 12. apríla 2013,

— so zreteľom na usmernenia EÚ v oblasti presadzovania a ochrany slobody a náboženského vyznania alebo viery, ktoré Rada prijala 24. júna 2013,

— so zreteľom na usmernenia EÚ na presadzovanie a ochranu všetkých ľudských práv lesieb, gejov, bisexuálnych, transrodových a intersexuálnych osôb (ďalej len „LGBTI“), ktoré Rada prijala 24. júna 2013,

— so zreteľom na usmernenia EÚ v oblasti ľudských práv týkajúce sa slobody prejavu online a offline, prijaté Radou 12. mája 2014,

— so zreteľom na usmernenia EÚ v oblasti ľudských práv týkajúce sa nediskriminácie vo vonkajšej činnosti, prijaté Radou 18. marca 2019,

— so zreteľom na usmernenia EÚ v oblasti ľudských práv týkajúce sa bezpečnej pitnej vody a sanitácie, prijaté Radou 17. júna 2019,

— so zreteľom na revidované usmernenia politiky EÚ vo vzťahu k tretím krajinám týkajúce sa mučenia a iného krutého, neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania alebo trestania, prijaté Radou 16. septembra 2019,

— so zreteľom na revidované usmernenia EÚ pre dialógy o ľudských právach s partnerskými/tretími krajinami, schválené Radou 22. februára 2021,

— so zreteľom na posúdenie vykonávania usmernení EÚ o obhajcoch ľudských práv z 24. augusta 2022, ktoré vypracovala výskumná služba Európskeho parlamentu (EPRS),

— so zreteľom na oznámenie Komisie z 12. septembra 2012 s názvom Korene demokracie a trvalo udržateľného rozvoja: spolupráca Európy s občianskou spoločnosťou v oblasti vonkajších vzťahov (COM(2012)0492),

([4]) Ú. v. EÚ C 303, 15.12.2009, s. 12.

Streda 18. januára 2023

— so zreteľom na návrh Komisie na smernicu Európskeho parlamentu a Rady o náležitej starostlivosti podnikov v oblasti udržateľnosti a o zmene smernice (EÚ) 2019/1937 (COM(2022)0071),

— so zreteľom na návrh Komisie na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady o zákaze výrobkov vyrobených nútenou prácou na trhu Únie (COM(2022)0453),

— so zreteľom na správu vysokého predstaviteľa Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku s názvom Výročná správa o ľudských právach a demokracii vo svete za rok 2021,

— so zreteľom na strategickú iniciatívu európskeho ombudsmana zo 7. júla 2021 o tom, ako Európska komisia zabezpečuje dodržiavanie ľudských práv v kontexte medzinárodných obchodných dohôd,

— so zreteľom na svoju Sacharovovu cenu za slobodu myslenia, ktorá bola v roku 2021 udelená Alexejovi Navaľnému, poprednému ruskému politikovi, právnikovi a protikorupčnému aktivistovi zadržiavanému v Rusku od januára 2021,

— so zreteľom na svoje uznesenie z 3. júla 2018 o porušovaní práv pôvodného obyvateľstva vo svete vrátane zaberania pôdy ([5]),

— so zreteľom na svoje uznesenie z 15. januára 2019 o usmerneniach EÚ a mandáte osobitného vyslanca EÚ pre podporu slobody náboženstva alebo viery mimo EÚ ([6]),

— so zreteľom na svoje uznesenie z 23. októbra 2020 o rodovej rovnosti v zahraničnej a bezpečnostnej politike EÚ ([7]),

— so zreteľom na svoje uznesenie z 10. marca 2021 s odporúčaniami pre Komisiu k náležitej starostlivosti podnikov a zodpovednosti podnikov ([8]),

— so zreteľom na svoje uznesenie z 19. mája 2021 o ochrane ľudských práv a vonkajšej migračnej politike EÚ ([9]),

— so zreteľom na svoje uznesenie z 19. mája 2021 o vplyve zmeny klímy na ľudské práva a úlohe ochrancov životného prostredia v tejto oblasti ([10]),

— so zreteľom na svoje uznesenie z 8. júla 2021 o globálnom sankčnom režime EÚ v oblasti ľudských práv (Magnitského akt EÚ) ([11]),

— so zreteľom na svoje uznesenie zo 16. septembra 2021 s odporúčaniami pre Komisiu o určení rodovo motivovaného násilia za novú oblasť trestnej činnosti uvedenú v článku 83 ods. 1 ZFEÚ ([12]),

— so zreteľom na svoje odporúčanie zo 17. februára 2022 Rade a podpredsedovi Komisie/vysokému predstaviteľovi Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku v súvislosti s korupciou a ľudskými právami ([13]),

([5]) Ú. v. EÚ C 118, 8.4.2020, s. 15.
([6]) Ú. v. EÚ C 411, 27.11.2020, s. 30.
([7]) Ú. v. EÚ C 404, 6.10.2021, s. 202.
([8]) Ú. v. EÚ C 474, 24.11.2021, s. 11.
([9]) Ú. v. EÚ C 15, 12.1.2022, s. 70.
([10]) Ú. v. EÚ C 15, 12.1.2022, s. 111.
([11]) Ú. v. EÚ C 99, 1.3.2022, s. 152.
([12]) Ú. v. EÚ C 117, 11.3.2022, s. 88.
([13]) Ú. v. EÚ C 342, 6.9.2022, s. 295.

— so zreteľom na svoje uznesenie zo 17. februára 2022 o ľudských právach a demokracii vo svete a politike Európskej únie v tejto oblasti – výročná správa za rok 2021 ([14]), a na svoje predchádzajúce uznesenia o predchádzajúcich výročných správach,

— so zreteľom na svoje uznesenie zo 7. apríla 2022 o ochrane EÚ poskytovanej deťom a mladým ľuďom na úteku pred vojnou na Ukrajine ([15]),

— so zreteľom na uznesenie Európskeho parlamentu z 3. mája 2022 o prenasledovaní menšín z dôvodu náboženstva alebo viery ([16]),

— so zreteľom na svoje uznesenie z 3. mája 2022 s názvom Smerom k stratégii EÚ na podporu vzdelávania detí vo svete: zmierňovanie dosahu pandémie ochorenia COVID-19 ([17]),

— so zreteľom na svoje uznesenie z 5. mája 2022 o vplyve vojny proti Ukrajine na ženy ([18]),

— so zreteľom na svoje uznesenie z 19. mája 2022 o boji proti beztrestnosti za vojnové zločiny na Ukrajine ([19]),

— so zreteľom na svoje uznesenie z 9. júna 2022 o situácii v oblasti ľudských práv v Sin-ťiangu vrátane policajných spisov v Sin-ťiangu ([20]),

— so zreteľom na svoje uznesenie z 9. júna 2022 o novom obchodnom nástroji na zákaz výrobkov vyrobených nútenou prácou ([21]),

— so zreteľom na svoje uznesenia z 9. júna 2022 o globálnych hrozbách pre práva na umelé prerušenie tehotenstva: možné zrušenie práv na umelé prerušenie tehotenstva v USA Najvyšším súdom ([22]), a zo 7. júla 2022 o rozhodnutí Najvyššieho súdu USA zrušiť práva na umelé prerušenie tehotenstva v Spojených štátoch amerických a potrebe chrániť tieto práva a zdravie žien v EÚ ([23]),

— so zreteľom na svoje uznesenia o porušovaní ľudských práv, demokracie a zásad právneho štátu (označované ako uznesenia o naliehavých otázkach), prijaté v súlade s článkom 144 rokovacieho poriadku od roku 2019, najmä tie, ktoré boli prijaté v rokoch 2021 a 2022,

— zo zreteľom na článok 54 rokovacieho poriadku,

— so zreteľom na stanovisko Výboru pre práva žien a rodovú rovnosť,

— so zreteľom na správu Výboru pre zahraničné veci (A9-0298/2022),

A. keďže Únia je založená na hodnotách úcty k ľudskej dôstojnosti, slobody, demokracie, rovnosti, právneho štátu a rešpektovania ľudských práv, ako sa uvádza v článku 2 Zmluvy o EÚ; keďže činnosť Únie na medzinárodnej scéne by sa mala riadiť zásadami, ktoré sa uplatnili pri jej založení, rozvojom a rozširovaním, a ktoré hodlá podporovať vo zvyšku sveta, ako je zakotvené v článku 21 Zmluvy o EÚ;

B. keďže účinná ochrana a obrana ľudských práv a ľudskej dôstojnosti musí byť jadrom všetkých vonkajších politík EÚ vrátane rozvoja, obchodu, bezpečnosti a obrany, migrácie a rozširovania;

([14]) Ú. v. EÚ C 342, 6.9.2022, s. 191.
([15]) Ú. v. EÚ C 434, 15.11.2022, s. 50.
([16]) Ú. v. EÚ C 465, 6.12.2022, s. 33.
([17]) Ú. v. EÚ C 465, 6.12.2022, s. 44.
([18]) Ú. v. EÚ C 465, 6.12.2022, s. 155.
([19]) Ú. v. EÚ C 479, 16.12.2022, s. 68.
([20]) Ú. v. EÚ C 493, 27.12.2022, s. 96.
([21]) Ú. v. EÚ C 493, 27.12.2022, s. 132.
([22]) Ú. v. EÚ C 493, 27.12.2022, s. 120.
([23]) Prijaté texty, P9_TA(2022)0302.

C. keďže súlad medzi vnútornými a vonkajšími politikami EÚ je nevyhnutnou súčasťou dôveryhodnej a účinnej politiky EÚ v oblasti ľudských práv;

D. keďže Únia pevne verí a plne podporuje multilateralizmus, globálny poriadok, ktorý je založený na dodržiavaní medzinárodného práva a demokratických procesoch, a súbore univerzálnych hodnôt, zásad a noriem stanovených v charte Organizácie Spojených národov (ďalej len „OSN"), ktorými sa riadia členské štáty OSN a ich vzájomné vzťahy;

E. keďže rodová rovnosť je základnou hodnotou EÚ; keďže právo na rovnaké zaobchádzanie a nediskrimináciu je základné právo zakotvené v zmluvách a charte a malo by sa plne rešpektovať; keďže právo na nedotknuteľnosť osoby má podľa článku 3 charty prvoradý význam; keďže uplatňovanie hľadiska rodovej rovnosti a prierezový prístup by sa preto mali ako horizontálna zásada začleniť do všetkých činností a politík EÚ;

F. keďže nárast autoritárstva, neliberalizmu, populizmu a porušovania ľudských práv vo svete ohrozuje globálny poriadok založený na pravidlách a hodnoty a zásady, na ktorých je Únia založená; keďže podľa Indexu demokracie 2021 menej ako polovica svetovej populácie (45,7 %) v súčasnosti žije v demokraciách „nejakého typu" a viac ako 37 % žije v autoritárskych vládach;

G. keďže terorizmus zostáva jednou z najvážnejších hrozieb pre medzinárodný mier a bezpečnosť a predstavuje jasné porušenie ľudských práv a základných slobôd;

H. keďže pandémia ochorenia COVID-19 spôsobila zhoršenie ochrany ľudských práv na celom svete v dôsledku nástrojov a politík zavedených pod zámienkou spomalenia šírenia vírusu, ktoré sú v mnohých prípadoch spojené so stratou demokratických zásad vo viacerých štátoch;

I. keďže environmentálne núdzové situácie vrátane tých, ktoré sú dôsledkom zmeny klímy a odlesňovania, vedú k porušovaniu ľudských práv a týkajú sa nielen osôb, ktoré sú nimi priamo postihnuté, ale aj celého ľudstva; keďže v posledných rokoch dochádza k nárastu vrážd, agresií a iných foriem násilia voči ľuďom, ktorí bránia ľudské práva, životné prostredie a prístup ľudí k svojej pôde a prírodným zdrojom; keďže zmena klímy a zhoršovanie životného prostredia sú dve naliehavé a vzájomne prepojené výzvy, o ktoré sa na celom svete opiera udržateľný rozvoj aj uplatňovanie ľudských práv;

J. keďže energetická kríza spolu s výrobnou krízou, ktorej čelí Európa, môže viesť k zvýšeniu chudoby a zraniteľnosti na európskom kontinente, čo môže mať nepriaznivý vplyv na ľudské práva;

K. keďže porušovanie práv na slobodu myslenia, svedomia a náboženského vyznania vrátane práva veriť alebo neveriť, zastávať teistické, agnostické alebo ateistické názory, zmeniť vierovyznanie alebo sa ho vzdať a verejne prejavovať vlastnú vieru je príčinou útlaku, konfliktov a vojen na celom svete;

Všeobecné trendy a globálne výzvy pre demokraciu a ľudské práva

1. potvrdzuje univerzálnosť a nedeliteľnosť ľudských práv a prirodzenú dôstojnosť každej ľudskej bytosti; v tejto súvislosti zdôrazňuje svoje pevné odhodlanie riešiť výzvy v oblasti ľudských práv vnútri EÚ a na celom svete a pripomína povinnosť EÚ a jej členských štátov usilovať sa o pozíciu globálneho lídra pri presadzovaní a ochrane ľudských práv, slobody a demokracie v súlade so základnými hodnotami Únie;

2. trvá na tom, že ochrana ľudských práv, základných slobôd a dôstojnosti každého človeka musí byť základom vonkajšej politiky Únie; dôrazne vyzýva Úniu, aby sa v tejto súvislosti usilovala o pokračovanie ambiciózneho záväzku, ktorým by sa ochrana ľudských práv stala ústrednou súčasťou všetkých politík EÚ, a to racionalizovaným spôsobom, a aby posilnila súlad medzi vnútornými a vonkajšími politikami EÚ v tejto oblasti;

3. pripomína, že akčný plán EÚ pre ľudské práva a demokraciu na roky 2020 – 2024 by sa mal používať ako plán priorít EÚ v oblasti ľudských práv, a preto by mal byť ústredným prvkom všetkých vonkajších politík EÚ; kladie dôraz na to, že je dôležité, aby členské štáty vzali akčný plán EÚ za svoj a verejne informovali o svojich opatreniach prijatých podľa neho; nabáda národné a regionálne parlamenty, národné inštitúcie pre ľudské práva a organizácie občianskej spoločnosti, aby komunikovali s orgánmi na úrovni členských štátov o ich prínose k vykonávaniu vonkajšej politiky EÚ v oblasti ľudských práv; žiada, aby bol Európsky parlament zapojený do budúceho preskúmania a aktualizácie akýchkoľvek usmernení EÚ v oblasti ľudských práv zo strany Rady a aby sa zabezpečila väčšia transparentnosť pri ich vykonávaní;

4. vyjadruje hlboké znepokojenie nad vážnym ohrozením ľudských práv a demokracie na celom svete a konštatuje, že počet demokracií naďalej klesá, zatiaľ čo počet autoritárskych režimov rastie a takmer 75 % obyvateľov sveta zažilo v minulom roku zhoršenie situácie v oblasti ľudských práv vo svojej krajine; so znepokojením zdôrazňuje závažné porušovanie ľudských práv a medzinárodného humanitárneho práva na čoraz väčšom počte miest na svete, ako aj rozšírenej beztrestnosti za takéto porušovanie;

5. vyjadruje poľutovanie nad tým, že napriek potrebe sústrediť sa na reakcie na hrozby, ktoré predstavuje zmena klímy, a na zotavenie z nepriaznivého dosahu pandémie ochorenia COVID-19 prostredníctvom celosvetovej solidarity niektorí autoritárski vodcovia popri zlom riadení pandémie a globálnych zdrojov zintenzívnili represie proti politickej opozícii, disentu, obhajcom ľudských práv, organizáciám občianskej spoločnosti vrátane komunitných organizácií a organizácií založených na presvedčení alebo viere, mimovládnym organizáciám, obhajcom ľudských práv a nezávislým médiám, ako aj podnecovali a rozširovali existujúce vnútorné a medzinárodné konflikty a vyvolávali nové konflikty s ničivými dôsledkami na ľudské práva; vyjadruje poľutovanie nad niekoľkými prípadmi, keď autoritárski vodcovia zneužili účinky pandémie na odôvodnenie sprísnenia svojich represívnych politík;

6. zdôrazňuje, že je dôležité, aby EÚ a jej členské štáty dôsledne konali spoločne a jednotne najmä na mnohostranných fórach s cieľom riešiť globálne výzvy v oblasti ľudských práv a demokracie a aby pritom zachovali konzistentnosť so svojimi vnútornými a vonkajšími politikami; zastáva názor, že zachovanie pravidla jednomyseľnosti pre niektoré zahraničnopolitické rozhodnutia EÚ vrátane sankcií voči porušovateľom ľudských práv môže brániť rozhodným krokom, ktoré si vyžadujú meniace sa geopolitické okolnosti, a preto by sa malo prehodnotiť;

7. naliehavo vyzýva EÚ a jej členské štáty, aby zintenzívnili svoje úsilie na podporu demokracie a ľudských práv na celom svete; v tejto súvislosti vyzýva EÚ a jej členské štáty, aby samostatne aj v spolupráci s podobne zmýšľajúcimi medzinárodnými partnermi zabránili neprijateľným pokusom o oslabenie demokratických inštitúcií a všeobecných ľudských práv a zmenšujú priestor a úlohu občianskej spoločnosti; potvrdzuje hodnotu multilateralizmu ako nástroja na dosiahnutie tohto cieľa; zdôrazňuje, že je dôležité, aby sa otázky demokracie a ľudských práv stali ústredným bodom diplomatických vzťahov EÚ so všetkými partnermi, najmä s krajinami, ktoré sa považujú za strategických partnerov; okrem toho zdôrazňuje, že je dôležité, aby sa otázky ľudských práv stali ústredným bodom parlamentnej činnosti EÚ, a to aj prostredníctvom povýšenia Podvýboru pre ľudské práva na samostatný výbor; berie na vedomie, že 26. augusta 2022 sa začal pilotný projekt na zriadenie európskej diplomatickej akadémie;

8. opakuje, že ambiciózny záväzok a rétorika zahraničnej politiky EÚ v oblasti ľudských práv si vyžaduje, aby išla príkladom s cieľom predísť oslabeniu jej dôveryhodnosti v boji proti globálnemu úpadku demokracie; vyzýva inštitúcie a orgány EÚ vrátane Európskej služby pre vonkajšiu činnosť (ďalej len „ESVČ“), aby v zahraničnej politike EÚ zabezpečili dôsledné uplatňovanie záväzkov EÚ a členských štátov v oblasti ľudských práv; nabáda ich, aby pritom využili všetky diplomatické nástroje, súkromné aj verejné, na bilaterálnych aj multilaterálnych fórach, na otvorenie otázok ľudských práv s partnerskými krajinami; opakuje výzvu, aby EÚ zvlášť dôkladne posúdila všetky porušenia spojené so svojimi vlastnými politikami, projektmi a financovaním vrátane financovania z Európskej investičnej banky a Európskej banky pre obnovu a rozvoj v tretích krajinách a aby im zabraňovala, a to aj vytvorením mechanizmu podávania sťažností pre jednotlivcov alebo skupiny, ktorých práva mohli byť porušené činnosťou EÚ v týchto krajinách;

Útočná vojna Ruska voči Ukrajine

9. čo najdôraznejšie odsudzuje nezákonnú, neodôvodnenú a nevyprovokovanú útočnú vojnu Ruska proti Ukrajine, ako aj zapojenie Bieloruska, ktoré umožnilo Rusku začať smrtiace útoky proti Ukrajine zo svojho územia; v tejto súvislosti vyjadruje hlboký zármutok nad ľudským utrpením a odsudzuje vážne porušovanie ľudských práv a medzinárodného humanitárneho práva, ktoré páchajú ruské ozbrojené sily a ich prisluhovači na Ukrajine;

Streda 18. januára 2023

10. víta spoločné úsilie EÚ, jej členských štátov a občianskej spoločnosti v reakcii na vojnu; okrem toho víta solidaritu mnohých krajín s Ukrajinou, ktorú zdôraznili svojím postojom počas zasadnutí a hlasovania Valného zhromaždenia OSN o nezákonnej vojne na Ukrajine; opätovne zdôrazňuje potrebu zvýšenia diplomatického úsilia EÚ voči všetkým štátom, ktoré sa zdržali hlasovania alebo hlasovali proti rezolúciám Valného zhromaždenia OSN 2. marca 2022 o agresii proti Ukrajine a nasledujúcim rezolúciám o tejto otázke, s cieľom vysvetliť závažnosť ruskej agresie a potrebu jednomyseľnej reakcie medzinárodného spoločenstva na toto hrubé porušenie medzinárodného práva; vyzýva EÚ a jej členské štáty, aby poskytli ukrajinskému ľudu podporu, ktorú potrebuje na obranu svojej slobody, demokracie, ľudských práv a medzinárodného práva; víta bezprecedentné sankcie uvalené v súvislosti s vojnou a vyzýva na ich koordinované uplatňovanie; ďalej vyzýva EÚ a jej členské štáty, aby vynaložili aj úsilie na podporu a posilnenie organizácií ruskej nezávislej občianskej spoločnosti s cieľom pomôcť položiť základy budúcej demokracie v Rusku;

11. dôrazne odsudzuje zverstvá, vojnové zločiny a závažné porušovanie medzinárodného humanitárneho práva vrátane sexuálneho násilia, rodovo motivovaného násilia a mučenia a zabíjania civilistov a vojnových zajatcov, spáchané ruskými ozbrojenými silami a ich prisluhovačmi v rámci ruskej útočnej vojny proti Ukrajine a vyjadruje hlboké znepokojenie nad týmto stavom; naliehavo žiada, aby sa prijali všetky potrebné opatrenia s cieľom zabezpečiť, aby osoby, ktoré spáchali vojnové zločiny a porušovanie ľudských práv na Ukrajine, boli čo najskôr identifikované a brané na zodpovednosť, a aby sa zabezpečili účinné nápravné opatrenia za škody, ktoré utrpeli ukrajinskí civilisti; vyzýva EÚ a jej členské štáty, aby naďalej plne podporovali príslušné zainteresované strany, opatrenia a mechanizmy tento účel vrátane ukrajinských prokurátorov, vyšetrovateľov a súdov, Medzinárodného trestného súdu (MTS), vyšetrovacej komisie Rady OSN pre ľudské práva a vnútroštátnych vyšetrovaní podľa zásady univerzálnej jurisdikcie; v tejto súvislosti víta skutočnosť, že EÚ poskytuje podporu vyšetrovacím kapacitám MTS, aby mu pomohla rozšíriť vyšetrovanie vojnových zločinov na Ukrajine; zdôrazňuje, že je dôležité urýchlene zhromažďovať a uchovávať dôkazy o vojnových zločinoch a zločinoch proti ľudskosti, a víta úsilie občianskej spoločnosti v tejto oblasti; vyzýva Komisiu, aby v tomto procese poskytla všetku potrebnú pomoc vrátane financovania z Nástroja susedstva a rozvojovej a medzinárodnej spolupráce (NDICI – Globálna Európa), a naliehavo vyzýva členské štáty, aby sa do tohto procesu zapojili samy, kedykoľvek tak budú môcť urobiť; víta zmenu mandátu poradnej misie EÚ na Ukrajine a návrh Komisie na rozšírenie mandátu Eurojustu na podporu boja proti beztrestnosti vo všetkých situáciách; žiada prijať informované rozhodnutie o najvhodnejších riešeniach, ktoré by viedli k vyvodeniu zodpovednosti voči jednotlivcom a subjektom zodpovedným za umožnenie ruskej útočnej vojny proti Ukrajine a za vojnové zločiny spáchané na ukrajinskom území a ktoré by malo zahŕňať aktivovanie stíhania zločinov agresie do jurisdikcie osobitne vytvoreného medzinárodného súdu alebo do jurisdikcie Medzinárodného trestného súdu;

12. vyzýva EÚ a jej členské štáty, aby naďalej využívali všetky nástroje, ktoré majú k dispozícii, na podporu boja za oslobodenie Ukrajiny od okupantov a na pomoc ľudom, ktorí utekajú z Ukrajiny a hľadajú podporu v členských štátoch EÚ; konštatuje, že od začiatku ruskej útočnej vojny proti Ukrajine vstúpilo do EÚ 8,8 milióna Ukrajincov, z čoho 4 milióny požiadali o dočasnú ochranu alebo sa zaregistrovali do podobných vnútroštátnych systémov ochrany v Európe; víta všetky prejavy solidarity a pomoci, ktoré ukrajinskému ľudu preukázali občania EÚ, vrátane ich zapojenia do humanitárnej pomoci, a víta spustenie smernice o dočasnej ochrane ([24]) s cieľom zabezpečiť okamžitú ochranu a práva vysídlených Ukrajincov prichádzajúcich do EÚ; podčiarkuje, že treba zvýšiť financovanie zo strany hostiteľských krajín a zároveň klásť väčší dôraz na prístup k vzdelávaniu, hospodárskym príležitostiam, bývaniu, zdravotnej starostlivosti a integrácii do hostiteľských spoločností; zdôrazňuje potrebu podporovať okrem iného obete sexuálneho, rodovo motivovaného a reprodukčného násilia;

13. odsudzuje nútené premiestňovanie a deportáciu ukrajinských detí vrátane detí z ústavov zdravotnej starostlivosti do Ruskej federácie a na územia okupované Ruskom na Ukrajine a ich nútené osvojovanie ruskými rodinami; vyzýva EÚ a členské štáty, aby poskytli podporu pri lokalizovaní detí a ich zlučovaní s ich rodinami alebo poručníkmi alebo opatrovníkmi;

([24]) Smernica Rady 2001/55/ES z 20. júla 2001 o minimálnych štandardoch na poskytovanie dočasnej ochrany v prípade hromadného prílevu vysídlených osôb a o opatreniach na podporu rovnováhy úsilia medzi členskými štátmi pri prijímaní takýchto osôb a znášaní z toho vyplývajúcich dôsledkov (Ú. v. ES L 212, 7.8.2001, s. 12).

14. zdôrazňuje, že nezákonná, neodôvodnená a nevyprovokovaná útočná vojna proti Ukrajine má obrovský vplyv na celosvetovú potravinovú bezpečnosť, keďže Ukrajina je piatym najväčším vývozcom obilia na svete;

15. vyjadruje hlboké znepokojenie nad bezpečnosťou jadrových zariadení na Ukrajine, ktorým neustále hrozí vojenské ostreľovanie; vyzýva EÚ, jej členské štáty a medzinárodné spoločenstvo, aby vytvorili bezpečnostné zóny okolo týchto jadrových zariadení;

Posilnenie politík, nástrojov a diplomacie EÚ na ochranu a podporu ľudských práv a demokracie vo svete

Nástroj NDICI – Globálna Európa a tematický program pre ľudské práva a demokraciu

16. vyzýva EÚ, aby sa zamyslela nad tým, ako presadzovať a najlepšie uplatňovať prístup založený na ľudských právach vo všetkých nástrojoch a stratégiách EÚ s cieľom posilniť zahraničnú politiku EÚ v oblasti ľudských práv a formovať meniacu sa geopolitickú situáciu a prispôsobiť sa jej; zdôrazňuje, že NDICI – Globálna Európa vrátane jeho tematického programu pre ľudské práva a demokraciu je jedným z hlavných nástrojov, ktoré má EÚ k dispozícii na zlepšenie situácie v oblasti ľudských práv vo svete a na podporu odolných, inkluzívnych a demokratických spoločností a zároveň pôsobenie proti vplyvu autoritárskych režimov; zdôrazňuje, že zapojenie miestnych subjektov občianskej spoločnosti je nevyhnutné na ochranu ľudských práv a demokracie v ich krajinách, a opakuje svoju výzvu na ich plné zapojenie do všetkých príslušných vonkajších činností EÚ; v tejto súvislosti víta neoceniteľnú pomoc, ktorá sa v súčasnosti poskytuje organizáciám občianskej spoločnosti a aktivistom na celom svete v rámci tematického programu pre ľudské práva a demokraciu v rámci NDICI – Globálna Európa a v rámci Európskej nadácie na podporu demokracie; zdôrazňuje význam, ktorý nástroj NDICI – Globálna Európa prikladá podpore ľudských práv a demokracie v spolupráci so strategickými medzinárodnými a miestnymi partnermi, okrem iného prostredníctvom volebných pozorovateľských misií EÚ; zdôrazňuje úlohu Európskeho parlamentu v procese programovania nástroja a vyzýva Komisiu a ESVČ, aby sa včas podelili o všetky relevantné informácie a umožnili tak Európskemu parlamentu plniť úlohu zakotvenú v zmluvách, najmä počas geopolitických dialógov na vysokej úrovni s Komisiou; vyzýva Komisiu a ESVČ, aby sa zapojili do dialógu s Európskym parlamentom s cieľom zabezpečiť zlepšenie v tejto oblasti;

17. zdôrazňuje význam dlhodobého plánovania a pokračovania podpory projektov a iniciatív v rámci nástroja NDICI – Globálna Európa, najmä pokiaľ ide o oblasti postihnuté konfliktami, vojnami a prírodnými katastrofami; vyzýva Komisiu a ESVČ, aby začlenili podporu demokracie ako prierezovú prioritu do všetkých tematických a geografických programov NDICI – Globálna Európa;

18. pripomína svoju výzvu na väčšiu transparentnosť, pokiaľ ide o ustanovenia finančných dohôd v rámci NDICI – Globálna Európa týkajúce sa ľudských práv, a objasnenie mechanizmu a kritérií na pozastavenie takýchto dohôd v prípade porušenia ľudských práv, demokratických zásad a zásady právneho štátu, ako aj v závažných prípadoch korupcie; vyzýva Komisiu, aby sa dôsledne zdržiavala využívania rozpočtovej podpory vládam tretích krajín ako spôsobu fungovania spolupráce s krajinami, v ktorých dochádza k rozsiahlemu porušovaniu ľudských práv a represiám voči obhajcom ľudských práv;

Osobitný zástupca EÚ pre ľudské práva

19. plne podporuje prácu osobitného zástupcu EÚ (ďalej len „OZEÚ“) pre ľudské práva pri obrane a presadzovaní ľudských práv vo svete prostredníctvom angažovanosti v tretích krajinách a spolupráce s podobne zmýšľajúcimi partnermi a jeho dôležitú úlohu pri zvyšovaní účinnosti politík EÚ v oblasti ľudských práv prostredníctvom úsilia o zvýšenie ich súdržnosti; zdôrazňuje potrebu úzkej spolupráce medzi OZEÚ pre ľudské práva a ostatnými OZEÚ v krajinách a regiónoch s cieľom ďalej zlepšovať túto konzistentnosť a vyzýva na väčšie zviditeľnenie úlohy OZEÚ pre ľudské práva; zdôrazňuje, že je dôležité, aby OZEÚ pre ľudské práva pokračoval v spolupráci s medzinárodnými organizáciami vrátane OSN a jej osobitných spravodajcov vymenovaných Radou OSN pre ľudské práva a so zástupcami alebo vyslancami z iných krajín zodpovednými za ľudské práva; vyzýva OZEÚ, aby sa viac verejne angažoval v súvislosti s jednotlivými obhajcami ľudských práv a aby úzko spolupracoval s organizáciami občianskej spoločnosti so sídlom v EÚ a v jednotlivých krajinách a s obhajcami ľudských práv; zdôrazňuje, že je dôležité, aby rôzni OZEÚ v jednotlivých krajinách a regiónoch spolupracovali s vnútroštátnymi orgánmi v oblasti ochrany ľudských práv a jednotlivých prípadov; nabáda OZEÚ pre ľudské práva, aby pokračoval v diplomatickom úsilí o posilnenie podpory EÚ pre medzinárodné humanitárne právo a medzinárodnú spravodlivosť;

Streda 18. januára 2023

20. opakuje, že vymenovanie OZEÚ pre ľudské práva by malo byť najprv predmetom vypočutia v Európskom parlamente; odporúča zriadiť rámec, v ktorom by sa OZEÚ pre ľudské práva zodpovedal Európskemu parlamentu za dosiahnutie cieľov stanovených v jeho pracovnom programe na začiatku jeho mandátu a musel by pravidelne podávať správu o pokroku pri dosahovaní týchto cieľov; zdôrazňuje, že hoci Európsky parlament udržiava spoluprácu s ESVČ posilnenú rozhodnutím Rady 2010/427/EÚ ([25]) a vyhlásením podpredsedníčky Komisie/vysokej predstaviteľky Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku z roku 2010 o politickej zodpovednosti, je potrebné ďalej posilniť rámec medziinštitucionálnych vzťahov medzi Európskym parlamentom a ESVČ vrátane jeho delegácií v otázkach ľudských práv; zdôrazňuje, že ESVČ musí zapojiť Európsky parlament do vypracúvania usmernení na vykonávanie nástrojov EÚ v oblasti ľudských práv, ako sú usmernenia EÚ v oblasti ľudských práv alebo mechanizmy EÚ týkajúce sa, okrem iného, náležitej starostlivosti a boja proti korupcii v tretích krajinách;

21. zdôrazňuje význam riešenia výziev, ktoré vznikajú pri koordinácii medzi inštitúciami EÚ pri riadení vonkajších vzťahov EÚ v súvislosti s ľudskými právami; víta zvýšenú koordináciu medzi delegáciami EÚ, ústredím ESVČ a Generálnym riaditeľstvom pre medzinárodné partnerstvá v súvislosti s naliehavými prípadmi jednotlivých obhajcov ľudských práv;

Osobitný vyslanec EÚ pre podporu slobody náboženstva alebo viery mimo EÚ

22. berie na vedomie, že funkcia osobitného vyslanca EÚ pre podporu slobody náboženstva alebo viery mimo EÚ zostáva neobsadená už viac ako rok; opakuje svoju výzvu Rade a Komisii, aby vykonali transparentné a komplexné posúdenie účinnosti a pridanej hodnoty mandátu osobitného vyslanca, a to aj pokiaľ ide o jeho inštitucionálnu pozíciu, aby poskytli osobitnému vyslancovi primerané personálne a finančné zdroje a adekvátne podporili jeho inštitucionálny mandát, kapacitu a povinnosti; víta skutočnosť, že 7. decembra 2022 bol Frans van Daele vymenovaný za osobitného vyslanca pre podporu slobody náboženstva alebo viery mimo EÚ; pripomína, že povinnosti osobitného vyslanca by mali byť zamerané na podporu a ochranu slobody myslenia, svedomia, náboženského vyznania a viery, ako aj práv na nevieru, odpadlíctvo od viery a právo vyznávať ateistické presvedčenie; zdôrazňuje, že osobitný vyslanec by mal venovať osobitnú pozornosť aj nútenej konverzii, zneužívaniu zákonov o rúhaní a situácii ohrozených neveriacich;

23. odporúča, aby osobitný vyslanec úzko spolupracoval s OZEÚ pre ľudské práva a pracovnou skupinou Rady pre ľudské práva (COHOM) a aby ich činnosť dopĺňal; okrem toho vyzýva osobitného vyslanca, aby pravidelne konzultoval s Európskym parlamentom a spolupracoval s komisármi, vyslancami a veľvyslancami členských štátov zodpovednými za podporu slobody náboženského vyznania alebo viery s cieľom koordinovať činnosti;

Dialógy EÚ o ľudských právach a iné bilaterálne kontakty s tretími krajinami

24. zdôrazňuje, že dialógy o ľudských právach s tretími krajinami predstavujú jedinečnú príležitosť zamerať sa na výzvy v oblasti ľudských práv, a vyzýva na ich vykonávanie spôsobom orientovaným na výsledky, pravidelné hodnotenie a plné využitie ich potenciálu; opakuje svoju výzvu, aby sa dialógy o ľudských právach od začiatku zakladali na jasnom súbore kritérií, ktoré umožnia monitorovať ich účinnosť; vyzýva ESVČ, aby systematicky vykonávala hodnotenia výsledkov dialógov, aby ich oznamovala a na ne nadväzovala; zdôrazňuje, že dialógy sa nesmú používať ako samostatný nástroj, ale mali by sa začleniť do komplexného súboru činností EÚ vrátane tých, ktoré sa týkajú obchodnej politiky, s príslušnými tretími krajinami, čím by sa zefektívnil rozmer ľudských práv a posilnili posolstvá vyjadrené v dialógoch; upriamuje pozornosť na význam upozorňovania na jednotlivé prípady, najmä na tie, ktoré Európsky parlament zdôraznil vo svojich uzneseniach, ako aj na ohrozených laureátov a finalistov Sacharovovej ceny, v rámci dialógov o ľudských právach a na zabezpečenie primeraných následných opatrení a informovanie Európskeho parlamentu o opatrenia prijatých v týchto prípadoch;

25. zdôrazňuje význam systematických, skutočných, prístupných a inkluzívnych konzultácií so všetkými organizáciami občianskej spoločnosti a zainteresovanými stranami počas celého procesu dialógu o ľudských právach;

([25]) Rozhodnutie Rady 2010/427/EÚ z 26. júla 2010 o organizácii a fungovaní Európskej služby pre vonkajšiu činnosť (Ú. v. EÚ L 201, 3.8.2010, s. 30).

26. víta obnovenie dialógov o ľudských právach s tretími krajinami, ktoré vyplývajú z priaznivejšieho kontextu pre angažovanosť; zastáva názor, že ak sa po sérii dialógov o ľudských právach nenahlási žiadny hmatateľný pokrok, ako sa to stalo v mnohých prípadoch, EÚ by mala upraviť svoje ciele, a to aj pokiaľ ide o širšie vedenie dvojstranných vzťahov;

Delegácie EÚ

27. považuje za mimoriadne dôležité prijať všetky možné opatrenia na zvýšenie informovanosti o usmerneniach EÚ v oblasti ľudských práv v delegáciách EÚ a naliehavo vyzýva všetky delegácie, aby zabezpečili riadne vykonávanie týchto usmernení; v tejto súvislosti opakuje svoju výzvu adresovanú delegáciám EÚ a ich kontaktným miestam pre ľudské práva v tretích krajinách, aby sa viac zapájali do činnosti tým, že budú poskytovať pravidelnú podporu obhajcom ľudských práv vrátane ohrozených laureátov a finalistov Sacharovovej ceny a dôkladne sa zaoberať témami a jednotlivými prípadmi uvedenými v uzneseniach Európskeho parlamentu o porušovaní ľudských práv, demokracie a zásad právneho štátu; vyzýva úradníkov delegácií EÚ, aby upozorňovali na prípady útlaku a prenasledovania obhajcov ľudských práv, demokratickej opozície a aktivistov občianskej spoločnosti štátnym orgánom, a ak sú dotknuté osoby vo väzbe, monitorovali ich situáciu, navštevovali ich vo väzení, zúčastňovali sa na súdnych konaniach a upozorňovali na prípady v rámci dialógov o ľudských právach, ktoré EÚ vedie s dotknutými krajinami;

28. upozorňuje na prípady, keď misie členských štátov EÚ a delegácie EÚ zaujali rôzne prístupy k ochrane a podpore ľudských práv v tretích krajinách, hoci členské štáty EÚ majú v tejto veci spoločný záväzok; zdôrazňuje, že veľvyslanectvá členských štátov EÚ by tak ako delegácie EÚ mali zohrávať čoraz väčšiu úlohu pri presadzovaní a ochrane ľudských práv, ako aj pri podpore občianskej spoločnosti v tretích krajinách; vyzýva delegácie EÚ, aby zriadili pracovné skupiny pre ľudské práva združujúce príslušné útvary veľvyslanectiev členských štátov a delegácií EÚ a aby úzko spolupracovali so zástupcami medzinárodných a regionálnych organizácií občianskej spoločnosti v dotknutých tretích krajinách;

Globálny sankčný režim EÚ v oblasti ľudských práv (GHRSR – Magnitského zákon EÚ)

29. víta skutočnosť, že globálny sankčný režim EÚ v oblasti ľudských práv sa čoraz viac využíva ako základný nástroj, ktorý posilňuje úlohu EÚ ako globálneho aktéra v oblasti ľudských práv prostredníctvom cielených sankcií zo strany Rady; vyzýva na účinné, úplné a koordinované uplatňovanie už prijatých reštriktívnych opatrení a v prípade potreby na prijatie ďalších opatrení; vyzýva EÚ, aby dynamickejšie využívala tento nástroj ako neoddeliteľnú súčasť svojej zahraničnej politiky v oblasti ľudských práv; žiada prísne, dôsledné a jednotné uplatňovanie reštriktívnych opatrení a ich monitorovanie vo všetkých členských štátoch ako predpoklad dôveryhodnosti a účinnosti vonkajšej činnosti EÚ; vyzýva EÚ, aby v spolupráci s podobne zmýšľajúcimi partnermi povzbudzovala viac krajín k prijatiu sankčných režimov a koordinovala prijímanie cielených reštriktívnych opatrení spoločne s cieľom maximalizovať ich účinnosť na celosvetovej úrovni; víta záväzok predsedníčky Komisie v správe o stave Únie za roku 2022 predložiť opatrenia na aktualizáciu legislatívneho rámca EÚ na boj proti korupcii a zahrnúť korupciu do GHRSR EÚ, čo je v súlade s pozíciou Európskeho parlamentu, s cieľom účinne sa zamerať na hospodárske a finančné faktory, ktoré umožňujú porušovanie ľudských práv; opakuje svoju výzvu na zavedenie hlasovania kvalifikovanou väčšinou pre rozhodnutia Rady a vykonávanie sankcií podľa globálneho sankčného režimu EÚ v oblasti ľudských práv; opakuje svoju výzvu Komisii a Rade, aby sa usilovali o zapracovanie odporúčaní Európskeho parlamentu pre budúce cielené sankcie, ako sa uvádza v jeho uzneseniach a inde;

30. víta zaradenia do zoznamu v roku 2021 podľa nového globálneho sankčného režimu EÚ v oblasti ľudských práv; vyzýva Radu, členské štáty a ESVČ, aby vypracovali stratégiu na zlepšenie súčinnosti medzi globálnym sankčným režimom EÚ v oblasti ľudských práv a geografickými sankčnými režimami, najmä prostredníctvom lepšieho využívania GHRSR EÚ na riešenie prípadov porušovania, ktoré nemožno priamo spájať s určitým štátom, napr. v prípadoch žoldnierov, ktorí porušujú ľudské práva na územiach mimo kontroly vlády, alebo v cezhraničných prípadoch, ako je obchodovanie s ľuďmi;

31. je hlboko znepokojený zámernými politikami niektorých štátov, ktoré zatýkajú, svojvoľne zadržiavajú a na základe vykonštruovaných obvinení súdne stíhajú cudzincov vrátane občanov Európskej únie v záujme propagandy, alebo využívajú väzňov ako nástroj pri medzinárodných rokovaniach a na výmenu alebo ako nástroj politického nátlaku, a túto politiku odsudzuje; zdôrazňuje, že uplatňovanie tejto politiky predstavuje bratie rukojemníkov v zmysle vymedzenom v Medzinárodnom dohovore proti braniu rukojemníkov; vyzýva Komisiu, ESVČ a členské štáty, aby prijali opatrenia na predchádzanie takémuto konaniu, pričom upozornia európskych občanov, hlavne tých s dvojitým občianstvom, že im pri návštevách na územiach určitých štátov hrozí zatknutie; žiada Radu, aby zvážila, že na osoby alebo subjekty zodpovedné za svojvoľné zatýkanie a zadržiavanie európskych občanov ako „rukojemníkov štátu“ bude uplatňovať reštriktívne opatrenia stanovené v globálnom sankčnom režime EÚ v oblasti ľudských práv;

Streda 18. januára 2023

Korupcia a ľudské práva

32. zdôrazňuje, že korupcia vážne oslabuje demokratickú správu vecí verejných, bráni uplatňovaniu ľudských práv na celom svete, uľahčuje a zachováva porušovanie ľudských práv a zásad právneho štátu a neprimerane ovplyvňuje najzraniteľnejšie a marginalizované osoby a skupiny v spoločnosti; žiada, aby sa boj proti korupcii stal súčasťou všetkých snáh a politík EÚ na podporu ľudských práv a demokracie, a to vypracovaním osobitnej globálnej protikorupčnej stratégie vrátane programov v rámci vonkajších finančných nástrojov EÚ a posilnením kontrolnej úlohy Európskeho parlamentu; zdôrazňuje, že je mimoriadne dôležité, aby EÚ a jej členské štáty išli príkladom napríklad tým, že by bojovali proti korupcii spojenej s aktérmi EÚ, uplatňovali najvyššie normy transparentnosti pri svojom externom financovaní a zintenzívnili podporu organizácií občianskej spoločnosti, aktivistov a investigatívnych novinárov, ktorí sa angažujú v boji proti korupcii;

33. vyzýva EÚ, aby sa usilovala o navrhnutie vytvorenia súboru protikorupčných noriem, ktoré by boli jednotne uplatniteľné na celom svete, s cieľom podporiť zriadenie účinných protikorupčných orgánov a prijatie spoľahlivých regulačných rámcov a zaoberať sa jurisdikciami a daňovými rajmi, ktoré sú tajné; nabáda na podporu spolupráce EÚ, jej členskými štátmi, tretími krajinami a medzinárodnými organizáciami, najmä na úrovni súdnictva, orgánov presadzovania práva a spravodajských služieb s cieľom výmeny osvedčených postupov a účinných nástrojov v boji proti korupcii a jej predchádzaní; vyzýva na vytvorenie medzinárodného protikorupčného súdu pod dohľadom OSN, na ktorom by sa malo pracovať;

Ustanovenia o ľudských právach v medzinárodných dohodách

34. opakuje svoju výzvu, aby sa do dohôd medzi EÚ a tretími krajinami zahrnuli prísne ustanovenia o ľudských právach, ktoré by boli podporené jasným súborom kritérií a postupov, ktoré sa majú dodržiavať v prípade ich porušenia; vyzýva Komisiu a ESVČ, aby aktívne uvažovali o tom, ako zabezpečiť účinné monitorovanie a presadzovanie ustanovení o ľudských právach v existujúcich medzinárodných dohodách; zdôrazňuje, že EÚ by mala rýchlo a rozhodne reagovať na pretrvávajúce porušovanie ustanovení o ľudských právach tretími krajinami, a to aj pozastavením platnosti príslušných dohôd, ak sa iné možnosti ukážu ako neúčinné; zdôrazňuje, že preskúmanie všeobecného systému preferencií EÚ (ďalej len „VSP“), prebiehajúci legislatívny proces týkajúci sa nového nariadenia o VSP a preskúmania vykonávania medzinárodných dohovorov týkajúcich sa ľudských práv vrátane pracovných práv zo strany zvýhodnených krajín podľa VSP ponúkajú príležitosť na posilnenie záväzku dodržiavať ľudské práva v dotknutých tretích krajinách;

35. vyzýva Komisiu, aby pri rokovaniach o dohodách o voľnom obchode s tretími krajinami od nich požadovala ratifikáciu hlavných medzinárodných dohovorov týkajúcich sa ľudských práv, pracovných práv a životného prostredia vrátane Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach a Medzinárodného paktu o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach; zdôrazňuje, že k ratifikácii týchto dohovorov tretími krajinami by v ideálnom prípade malo dôjsť pred uzavretím rokovaní o dohodách o voľnom obchode, aby sa dodržiavanie týchto dohovorov povýšilo na základný aspekt dohôd o voľnom obchode a aby sa dohodli osobitné doložky; ďalej žiada, aby sa v podstatných ustanoveniach dohôd o voľnom obchode uznalo, že zmluvné štáty musia rešpektovať a chrániť ľudské práva, ako sa uvádza vo Všeobecnej deklarácii ľudských práv, v obyčajovom práve a v medzinárodných dohovoroch, ktorých sú zmluvnou stranou;

36. zdôrazňuje význam a žiada podstatné zlepšenia kvalitných posúdení vplyvu na udržateľnosť ex ante a ex post; zdôrazňuje, že cieľom posúdení vplyvu na udržateľnosť by malo byť zabezpečiť, aby dohoda, o ktorej sa rokuje, vo svojich podrobných a formulovaných doložkách poskytovala dostatočné nástroje na zabránenie negatívnemu vplyvu na ľudské práva; odporúča, aby organizácie občianskej spoločnosti boli súčasťou riadenia posúdení vplyvu na udržateľnosť, aby hodnotenia vykonávali odborníci na ľudské a pracovné práva a aby sa zohľadnili príspevky organizácií občianskej spoločnosti;

Činnosti na podporu demokracie

37. zdôrazňuje, že v roku 2022 si pripomíname 10. výročie rozhodnutia Európskeho parlamentu vykonávať politické vodcovstvo a zaviazať sa k výraznému pokroku vo svojich aktivitách na podporu demokracie, ktoré od roku 2014 realizuje prostredníctvom komplexného prístupu k podpore demokracie; víta najmä jeho podporu budovania kapacít pre partnerské parlamenty, mediáciu a podporu kultúry dialógu a kompromisu, a to aj medzi mladými politickými lídrami, ako aj posilnenie postavenia žien v parlamente, obhajcov ľudských práv a zástupcov organizácií občianskej spoločnosti a slobodných médií; vyzýva Komisiu, aby pokračovala v aktivitách v týchto oblastiach a zintenzívnila ich a aby posilnila financovanie a pomoc orgánom a agentúram EÚ, ako aj iným organizáciám, ktoré poskytujú granty, a dodržiavala pritom

zásadu nediskriminácie; zdôrazňuje, že v súčasnom kontexte zvýšeného globálneho napätia a represií v čoraz väčšom počte krajín je priama podpora organizácií občianskej spoločnosti, obrancov ľudských práv a osôb, ktoré vyjadrujú kritické a nesúhlasné názory, mimoriadne dôležitá;

38. zdôrazňuje význam volebných pozorovateľských misií EÚ a príspevok Európskeho parlamentu k rozvoju a zlepšeniu ich metodiky; v tejto súvislosti vyzýva Komisiu, aby zvážila aktualizáciu metodiky pozorovania volieb, ktorá by odrážala vývoj v posledných dvoch desaťročiach; vyzýva tretie krajiny, aby vykonali odporúčania volebných pozorovateľských misií EÚ s cieľom zlepšiť organizáciu a prostredie budúcich volebných procesov a prispieť tak k ich transparentnosti a zákonnosti s cieľom posilniť demokratické normy dotknutých štátov; zdôrazňuje, že je dôležité zintenzívniť podporu EÚ miestnym volebným pozorovateľom, najmä pokiaľ ide o ochranu; pripomína svoju výzvu EÚ, aby úzko spolupracovala s domácimi a medzinárodnými organizáciami, ako sú Úrad OBSE pre demokratické inštitúcie a ľudské práva, Rada Európy a organizácie podporujúce Deklaráciu zásad medzinárodných volebných pozorovateľských misií;

Multilateralizmus a práca EÚ na multilaterálnej úrovni

39. opätovne potvrdzuje, že účinná ochrana ľudských práv na celom svete si vyžaduje silnú medzinárodnú spoluprácu na multilaterálnej úrovni; zdôrazňuje mimoriadne dôležitú úlohu OSN a jej orgánov ako hlavného fóra, ktoré musí byť schopné účinne presadzovať úsilie o mier a bezpečnosť, udržateľný rozvoj a dodržiavanie ľudských práv a medzinárodného práva; vyzýva EÚ a jej členské štáty, aby naďalej politicky a finančne podporovali činnosť OSN vrátane všetkých orgánov pre ľudské práva, najmä orgánov podľa zmluvy a osobitných postupov; vyzýva generálneho tajomníka OSN, aby na tento účel poskytol primerané zdroje z rozpočtu OSN, a naliehavo žiada členské štáty, aby zvýšili svoje dobrovoľné príspevky; zdôrazňuje, že je potrebné, aby sa EÚ a jej členské štáty snažili vystupovať jednotne na pôde OSN aj na iných multilaterálnych fórach a aby podporovali najvyššie normy v oblasti ľudských práv; pripomína záväzky všetkých členských štátov OSN podporovať a chrániť všetky ľudské práva a základné slobody, ako sú zakotvené v zakladajúcej Charte OSN a v rezolúcii Valného zhromaždenia OSN č. 60/251; odsudzuje skutočnosť, že dvaja stáli členovia Bezpečnostnej rady OSN sú zodpovední za hrubé porušovanie ľudských práv, ktoré sa rovná vojnovým zločinom a dokonca genocíde; vyzýva členské štáty OSN, aby sa zdržali prijímania krokov späť, ktoré oslabujú ochranu ľudských práv; zdôrazňuje zodpovednosť Rady OSN pre ľudské práva za riešenie všetkých závažných porušení ľudských práv na celom svete; vyjadruje poľutovanie nad tým, že niekoľko členov Rady OSN pre ľudské práva vykazuje flagrantné nedodržiavanie ich záväzkov v oblasti ľudských práv, majú dokázanú históriu vážneho porušovania ľudských práv a nespolupracujú s mechanizmami OSN v oblasti ľudských práv; v tejto súvislosti vyzýva na zásadnú reformu kritérií pre členov Rady OSN pre ľudské práva; vyzýva ESVČ, aby iniciovala a viedla úsilie o koordinované stanovisko EÚ a členských štátov k členstvu v Rade OSN pre ľudské práva, ktoré by podporovalo väčšiu transparentnosť volebného procesu, najmä zverejnením hlasovania členských štátov EÚ a poskytnutím odôvodnenia tohto hlasovania, – skutočne konkurenčný proces zabezpečením toho, aby tri regionálne bloky, ktorých členmi sú členské štáty EÚ, predstavili viac kandidátov ako miest, a – zodpovednosť kandidátov preskúmaním ich dobrovoľných záväzkov a výsledkov spolupráce s Radou OSN pre ľudské práva, zmluvnými orgánmi OSN a osobitnými postupmi;

40. dôrazne odsudzuje všetky útoky na držiteľov mandátov v rámci osobitných postupov OSN a na nezávislosť ich mandátov; vyzýva členské štáty EÚ a jej demokratických partnerov, aby rozhodne čelili takýmto snahám a aby prijali všetky možné opatrenia na pomoc so zaistením bezpečného a otvoreného priestoru na interakciu jednotlivcov a organizácií občianskej spoločnosti s OSN, jej zástupcami a mechanizmami; vyzdvihuje prácu vyšetrovacích komisií a vyšetrovacích misií s mandátom OSN, ktoré sa čoraz častejšie využívajú na riešenie situácií závažného porušovania medzinárodného humanitárneho práva, medzinárodného práva v oblasti ľudských práv a na boj proti beztrestnosti;

41. vyzýva EÚ a členské štáty, aby podporovali posilnenie regionálnych systémov ľudských práv, a to aj prostredníctvom finančnej pomoci a výmeny skúseností medzi regiónmi; zdôrazňuje najmä kľúčovú úlohu monitorovacích orgánov a súdnych mechanizmov zriadených v rámci týchto regionálnych systémov a ich komplementárnosť so systémom OSN v oblasti ľudských práv;

42. vyzýva EÚ a jej členské štáty, aby na multilaterálnych fórach viedli úsilie o prijatie všeobecne uznávanej definície terorizmu, pričom by sledovali cieľ boja proti tejto hrozbe; ďalej ich vyzýva, aby v súvislosti s ôsmim globálnym preskúmaním stratégie OSN v oblasti boja proti terorizmu v roku 2023 viedli úsilie o vloženie dôraznej formulácie, v ktorej

sa uzná negatívny vplyv zneužívania protiteroristických zákonov a politík na občiansky priestor, a naliehavo vyzvali všetky štáty, aby prijali potrebné kroky na reformu alebo zrušenie svojich protiteroristických právnych predpisov s cieľom zabezpečiť, aby nemali negatívny vplyv na občiansku spoločnosť a obhajcov ľudských práv; naliehavo vyzýva EÚ a jej členské štáty, aby v rámci fór OSN viedli úsilie o nadviazanie konštruktívneho dialógu s organizáciami občianskej spoločnosti a obhajcami ľudských práv a zabezpečili ich zmysluplné zapojenie do všetkých fáz vývoja a vykonávania protiteroristických politík;

43. je hlboko znepokojený rastúcimi útokmi autoritárskych režimov proti globálnemu poriadku založenému na pravidlách, a to aj napadnutím univerzálnosti ľudských práv, ich relativizáciou, vyhlásením, že sú nástrojom kultúrnej hegemónie nasadzovaným západnými krajinami, narúšaním medzinárodného práva v oblasti ľudských práv jeho novým výkladom a oslabovaním fungovania orgánov a mechanizmov OSN na vyvodenie zodpovednosti štátov za porušovanie ľudských práv; zdôrazňuje, že EÚ musí presadzovať ochranu univerzálnosti ľudských práv ako hlavnú prioritu a na tento účel viesť pakt a spolupracovať s inými demokraciami a podobne zmýšľajúcimi partnermi s cieľom posilniť multilaterálne organizácie a brániť globálny poriadok založený na pravidlách proti rastúcim autoritárskym mocnostiam; zdôrazňuje, že znížená účinnosť orgánov OSN so sebou prináša skutočnú cenu v podobe konfliktov, stratených životov a ľudského utrpenia a vážne oslabuje všeobecnú schopnosť krajín riešiť globálne výzvy; vyzýva členské štáty EÚ a podobne zmýšľajúcich partnerov, aby zintenzívnili svoje úsilie o zvrátenie tohto trendu;

44. zdôrazňuje, že treba vykonať nestranné, spravodlivé a transparentné preskúmanie žiadostí mimovládnych organizácií (MVO) o poradný status v Hospodárskej a sociálnej rade OSN (ECOSOC); žiada, aby sa podnikli kroky na vytvorenie vlastného kresla Únie na každom multilaterálnom fóre vrátane Bezpečnostnej rady OSN, okrem už existujúceho stáleho kresla jedného z členských štátov v Bezpečnostnej rade, čo by posilnilo schopnosť EÚ konať, ako aj jej konzistentnosť a dôveryhodnosť vo svete; vyzýva EÚ a členské štáty, aby sa zúčastnili na všeobecnej rozprave Valného zhromaždenia OSN a naliehavo žiadajú členov rady ECOSOC, aby sa naďalej zaoberali neodôvodnenými prekážkami, ktoré bránia mimovládnym organizáciám získať akreditáciu ECOSOC, najmä tým, ktorých žiadosti sú už veľmi dlho nevybavené;

Dodržiavanie medzinárodného humanitárneho práva

45. so znepokojením konštatuje rastúce nerešpektovanie medzinárodného humanitárneho práva a medzinárodného práva v oblasti ľudských práv, najmä v prebiehajúcich konfliktoch na celom svete; zdôrazňuje, že je mimoriadne dôležité, aby agentúry humanitárnej pomoci a charitatívne organizácie mohli poskytovať úplnú, včasnú a nerušenú pomoc všetkým zraniteľným skupinám obyvateľstva, a vyzýva všetky strany ozbrojených konfliktov, aby chránili civilné obyvateľstvo a humanitárnych, zdravotníckych, mediálnych a vzdelávacích pracovníkov; vyzýva na systematické vytváranie humanitárnych koridorov vo vojnových regiónoch a v bojových situáciách, aby sa ohrozeným civilistom umožnil únik z konfliktu, a dôrazne odsudzuje akékoľvek útoky na ne;

46. pripomína, že medzinárodné humanitárne právo by malo usmerňovať politiky EÚ v súvislosti so situáciami okupácie alebo anexie územia, a zdôrazňuje, že je dôležité zabezpečiť konzistentnosť, pokiaľ ide o tieto situácie; zdôrazňuje zodpovednosť spoločností so sídlom v EÚ za uplatňovanie najprísnejších politík náležitej starostlivosti v súvislosti s akoukoľvek hospodárskou alebo finančnou činnosťou na týchto dotknutých územiach alebo v spolupráci s nimi a za zabezpečenie prísneho dodržiavania medzinárodného práva a politiky EÚ v oblasti sankcií, ak sa na tieto situácie vzťahujú;

Boj proti beztrestnosti a posilnenie medzinárodného trestného súdnictva

47. zdôrazňuje súvislosť medzi porušovaním ľudských práv a rozsiahlou beztrestnosťou a nezodpovednosťou v regiónoch a krajinách postihnutých konfliktmi; dôrazne víta pokračujúce prispievanie MTS k boju proti beztrestnosti; vyzýva EÚ a jej členské štáty, aby poskytli Medzinárodnému trestnému súdu dostatočnú podporu, ktorá mu umožní vykonávať jeho činnosť; opätovne odsudzuje pokračujúce úsilie o oslabenie legitímnosti a práce MTS; vyzýva EÚ a jej členské štáty, aby pokračovali vo svojom úsilí bojovať proti nemu a reagovať na hrozby a sankcie voči obhajcom ľudských práv a svedkom, ktorí spolupracujú s MTS; zdôrazňuje kľúčovú úlohu MTS pri vyšetrovaní vojnových zločinov a zločinov proti ľudskosti; vyzýva EÚ a jej členské štáty, aby pokračovali v spolupráci s MTS v boji proti takýmto trestným činom

a v ich predchádzaní; víta pokračujúcu podporu EÚ a jej členských štátov MTS a vyzýva členské štáty EÚ, aby tento záväzok podporili udržateľným financovaním potrebným na zabezpečenie spravodlivosti vo všetkých situáciách, ktoré sa dostanú pred MTS;

48. vyzýva EÚ, aby podporila prokurátora MTS pri vyšetrovaní a stíhaní podozrivých páchateľov vojnových zločinov, zločinov proti ľudskosti a prípadne genocídy, a to poskytovaním politickej podpory, sprístupnením všetkých dôkazov, ktoré sú k dispozícii, vrátane spravodajských informácií z otvorených zdrojov, informácií a údajov, satelitných snímok a zachytenej komunikácie a poskytovaním primeraných ľudských a finančných zdrojov do všeobecného rozpočtu MTS s cieľom plne chrániť jeho nezávislosť a nestrannosť;

49. vyzýva Úniu a jej členské štáty, aby povzbudili svoje partnerské krajiny k ratifikácii Rímskej zmluvy, a tým rozšírili právomoc MTS; vyzýva EÚ, aby konala v súlade s rozhodnutím Rady 2011/168/SZBP o Medzinárodnom trestnom súde ([26]) s dôraznou pozíciou k trestnému činu agresie, ako sa požaduje v uznesení Európskeho parlamentu zo 17. júla 2014 o trestnom čine agresie ([27]);

50. opätovne vyzýva Komisiu, aby vypracovala komplexný akčný plán EÚ na boj proti beztrestnosti, ktorý by mal obsahovať okrem iného kapitoly o dôležitej úlohe organizácií občianskej spoločnosti v boji proti beztrestnosti a ich ochrane, o všetkých situáciách, ktoré si to vyžadujú, a o opatreniach na boj proti beztrestnosti v prípade rodovo motivovaného a sexuálneho násilia vrátane porušovania, sexuálnych a reprodukčných práv v konfliktných situáciách; vyzýva EÚ a jej medzinárodných partnerov, aby v plnej miere využívali všetky príslušné nástroje na boj proti beztrestnosti vrátane podpory univerzálnej jurisdikcie na vnútroštátnej úrovni, osobitných tribunálov na vnútroštátnej a medzinárodnej úrovni vrátane tribunálov pre zločiny agresie, ako aj vytvorenia pružných mechanizmov spolupráce a financovania na rýchle zhromažďovanie a analýzu dôkazov o trestných činoch; vyzýva Komisiu, aby zabezpečila koordinované a komplementárne uplatňovanie týchto nástrojov s ostatnými príslušnými nástrojmi EÚ a členských štátov; vyzýva Komisiu, aby vypracovala program na budovanie kapacít členských štátov, ale aj tretích krajín na uplatňovanie zásady univerzálnej jurisdikcie v ich vnútroštátnych právnych systémoch;

Dosiahnutie pokroku smerom k všeobecnému zrušeniu trestu smrti a predchádzaniu mučeniu a iným formám zlého zaobchádzania

51. opakuje svoj zásadný nesúhlas s trestom smrti, ktorý je krutým, neľudským a ponižujúcim trestom a je nezvratný; zdôrazňuje, že EÚ sa musí neúnavne usilovať o všeobecné zrušenie trestu smrti ako hlavného cieľa svojej zahraničnej politiky v oblasti ľudských práv; naliehavo vyzýva EÚ a jej členské štáty, aby hájili zrušenie trestu smrti na všetkých medzinárodných fórach a zasadzovali sa za čo najširšiu podporu tejto pozície; podporuje pokračujúce úsilie orgánov OSN o všeobecné zrušenie trestu smrti v súlade s rezolúciami Valného zhromaždenia OSN; dôrazne odsudzuje presadzovanie zákonov o rúhaní, ktoré zahŕňajú možnosť trestu smrti v prípade odsúdenia na celom svete; pripomína, že sloboda zvoliť si náboženstvo, ako aj či veriť alebo neveriť, zostáva základným ľudským právom, ktoré nemožno trestať smrťou ani ponižujúcim zaobchádzaním; vyzýva všetky krajiny, ktoré tak ešte neurobili, aby zrušili trest smrti alebo zaviedli okamžité moratórium ako prvý krok k jeho zrušeniu; okrem toho vyzýva príslušné krajiny, aby obmedzili zoznam trestných činov alebo trestných činov, za ktoré možno uložiť trest smrti; vyzýva na transparentnosť v súvislosti s rozsudkami smrti a popravami v krajinách, ktoré tieto štatistiky nezverejňujú;

52. odsudzuje všetky prípady mučenia a neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania, nútené zmiznutia, svojvoľné zadržiavanie, mimosúdne popravy a vyjadruje poľutovanie nad tým, že sú v mnohých krajinách stále bežné; s veľkým znepokojením konštatuje trend nárastu prípadov mučenia na celom svete a rozšírenú beztrestnosť jeho páchateľov; uznáva význam organizácií občianskej spoločnosti a obhajcov ľudských práv v boji proti mučeniu a iným formám zlého zaobchádzania;

([26]) Rozhodnutie Rady 2011/168/SZBP z 21. marca 2011 o Medzinárodnom trestnom súde a o zrušení spoločnej pozície 2003/444/SZBP (Ú. v. EÚ L 76, 22.3.2011, s. 56).

([27]) Ú. v. EÚ C 224, 21.6.2016, s. 31.

Streda 18. januára 2023

Riešenie globálnych výziev v oblasti ľudských práv a demokracie

Reakcia na pandémiu ochorenia COVID-19 a obnova po nej

53. je hlboko znepokojený dlhodobými negatívnymi dôsledkami pandémie ochorenia COVID-19 na všeobecný stav demokracie a ľudských práv vo svete; zdôrazňuje neprimeraný nepriaznivý vplyv na skupiny v najzraniteľnejších situáciách vrátane žien, detí, osôb so zdravotným postihnutím, osôb s určitými chronickými ochoreniami, starších ľudí, lesieb, gayov, bisexuálov, transrodových, nebinárnych, intersexuálnych a queer (LGBTIQ) osôb, chudobných ľudí, osôb patriacich k etnickým, svetonázorovým a náboženským menšinám, utečencov a migrantov a osôb vo väzení alebo vo väzbe; ďalej je znepokojený oneskoreniami a prekážkami v prístupe k službám v oblasti zdravia a nárastom neplánovaných tehotenstiev, sexuálneho a rodovo motivovaného násilia, neodborne vykonaného prerušenia tehotenstva a úmrtí matiek a novorodencov; vyjadruje poľutovanie nad tým, že opatrenia na predchádzanie ochoreniu COVID-19 sú používané ako zámienka na odopretie návštev rodinných príslušníkov alebo právnikov v detenčných zariadeniach a na porušovanie práv zadržiavaných osôb; oceňuje úlohu, ktorú zohrali obhajcovia ľudských práv a novinári, ktorí niekedy dokonca riskovali svoje životy, keď informovali o porušovaní ľudských práv počas pandémie alebo sa mu snažili zabrániť;

54. opakuje, že využívanie najvyššej dosiahnuteľnej úrovne zdravia a všeobecný prístup k zdravotnej starostlivosti patria medzi základné práva každej ľudskej bytosti bez rozdielu; vyzýva EÚ a jej členské štáty, aby podporovali obranu tohto práva, najmä v krajinách a regiónoch, v ktorých sú zdravotnícke služby najmenej dostupné, a vyzýva krajiny, aby dosiahli pokrok v uľahčovaní prístupu k zdravotníckym službám; domnieva sa, že EÚ by mala pokračovať vo financovaní vývoja a celosvetovej dodávky vakcín proti ochoreniu COVID-19, vzdelávania o prínosoch očkovania a zvyšovania dostupnosti, prístupnosti a cenovej dostupnosti očkovania s cieľom zabrániť chorobám, ktorým sa dá predchádzať očkovaním;

55. opakuje, že osobná sloboda a sloboda zhromažďovania, sloboda myslenia, svedomia, náboženstva a presvedčenia a sloboda prejavu sú základnými kameňmi demokracie; je hlboko znepokojený rastúcim využívaním technológií masového sledovania najmä autoritárskymi režimami na obmedzovanie týchto slobôd, ktoré sa ešte viac rozšírilo pod zámienkou preventívnych opatrení proti pandémii ochorenia COVID-19; vyzýva na prísny a účinný zákaz predaja technológií masového sledovania; vyzýva k väčšej reakcii na masové prenikanie dezinformácií a konšpiračných teórií do digitálnej sféry, ktoré vo veľkej miere, ale nie výlučne, šíria autoritárske režimy, ako aj neštátni aktéri;

Práva žien, posilnenie postavenia žien a rodová rovnosť

56. odsudzuje skutočnosť, že v žiadnej krajine sveta sa ešte nedosiahla rodová rovnosť; zdôrazňuje pretrvávanie rozšíreného rodovo motivovaného násilia a prelínajúcej sa diskriminácie v každom regióne sveta; zdôrazňuje, že ženy a dievčatá sú naďalej hlavnými obeťami násilných kríz a že sexuálne, rodovo motivované a reprodukčné násilie pretrváva na mnohých miestach na svete, pričom sa využíva najmä v ozbrojených konfliktoch ako vojnová zbraň; zdôrazňuje, že terčom útoku sa stali najmä obhajkyne ľudských práv, aktivistky, novinárky a právničky, pričom čelia rýchlo rastúcemu obťažovaniu a zastrašovaniu online a hrozbám a útokom;

57. s hlbokým znepokojením zdôrazňuje nárast rodovo motivovaného a domáceho násilia a vyjadruje poľutovanie nad neúspechmi v oblasti sexuálneho a reprodukčného zdravia a práv v rozvojových aj rozvinutých krajinách; vyzýva EÚ a jej členské štáty, aby plne podporovali právo žien na telesnú integritu, dôstojnosť a samostatné rozhodovanie a na účinný boj proti rodovo motivovanému a domácemu násiliu; upozorňuje na skutočnosť, že napriek úsiliu EÚ sú ženy vo vedúcich pozíciách naďalej menšinou, poberajú nižší plat ako muži za plnenie rovnakých úloh a ich kompetencie a zručnosti sú z dôvodu ich pohlavia podhodnotené alebo oslabené;

58. vyzýva EÚ a jej medzinárodných partnerov, aby posilnili svoje úsilie o zabezpečenie plného dodržiavania ľudských práv žien, dievčat a zraniteľných skupín a zabezpečili rovnaké príležitostí pre všetkých; vyzýva na celosvetové odstránenie právnych predpisov a postupov, ktoré ženám bránia v uplatňovaní ich práv, najmä práv na vzdelanie, prácu a účasť na politickom a verejnom rozhodovaní; vyjadruje poľutovanie nad situáciami, keď sa ženám a domácnostiam vedeným ženami, najmä v oblastiach humanitárnej krízy, odopiera prístup k humanitárnej pomoci a základným službám, pretože vnútroštátne a miestne orgány trvajú na tom, aby tieto služby poskytovali pracovníčky, a zároveň obmedzujú prístup žien k zamestnaniu; vyzýva štáty, ktoré tak ešte neurobili, aby ratifikovali a implementovali Istanbulský dohovor;

59. dôrazne odsudzuje využívanie manželstiev maloletých a nútených manželstiev, domáceho väzenia, znásilňovania a iného ponižujúceho zaobchádzania so ženami; vyzýva Komisiu a OZEÚ pre ľudské práva, aby riešili otázku manželstiev maloletých a nútených manželstiev;

60. pripomína, že štáty sú povinné zaručiť prístup ku komplexným službám v oblasti sexuálneho a reprodukčného zdravia a práv vrátane moderných metód antikoncepcie, bezpečného a legálneho umelého prerušenia tehotenstva, zdravotnej starostlivosti o matky a prenatálnej a postnatálnej zdravotnej starostlivosti, asistovanej reprodukcie a prístupu k vzdelávaniu a informáciám v oblasti sexuálneho a reprodukčného zdravia a práv vrátane komplexnej sexuálnej výchovy bez akejkoľvek formy diskriminácie; vyzýva na ďalšie posilnenie zákonných práv a ochrany a na odstránenie prekážok prístupu k SRZP na celom svete; opakuje svoju výzvu, aby sa právo na bezpečné a legálne umelé prerušenie tehotenstva začlenilo do charty; víta uverejnenie aktualizovaných usmernení Svetovej zdravotníckej organizácie, ktoré poskytujú kľúčové odporúčania pre systémy zdravotnej starostlivosti týkajúce sa poskytovania starostlivosti pri umelom prerušení tehotenstva; vyzýva EÚ a jej členské štáty, aby v mnohostranných a dvojstranných vzťahoch plne podporovali a presadzovali SRZP vrátane prístupu k umelému prerušeniu tehotenstva v súlade s medzinárodným právom a normami v oblasti ľudských práv;

61. vyzýva na väčšie úsilie o odstránenie sexuálneho násilia ako vojnovej zbrane a na boj proti beztrestnosti páchateľov takéhoto násilia; vyzýva Komisiu aby pokračovala v úsilí o úplné odstránenie mrzačenia ženských pohlavných orgánov na celom svete; požaduje silnejší záväzok a podporu EÚ v oblasti ochrany práv žien v tretích krajinách v rámci jej úsilia o predchádzanie konfliktom a ich riešenie, ako aj o udržiavanie mieru, humanitárnu pomoc a obnovu po skončení konfliktu, spravodlivosť v prechodnom období a presadzovanie ľudských práv a demokratických reforiem, s osobitným zameraním na práva žien, ktoré trpia nepriateľstvom, diskrimináciou alebo stigmatizáciou, sú tehotné alebo majú novonarodené deti, sú nezamestnané alebo žijú v chudobe;

62. opätovne zdôrazňuje potrebu rozhodných opatrení na zabezpečenie úplného vykonávania akčného plánu pre rodovú rovnosť III; vyzýva EÚ, ako sa uvádza v akčnom pláne pre rodovú rovnosť III, aby dôrazne riešila prierezovosť vypracovaním politiky boja proti viacnásobnej diskriminácii, ktorej čelia milióny žien a dievčat, ktoré sú obeťami porušovania občianskych, politických, hospodárskych, sociálnych a kultúrnych práv na základe príslušnosti ku kaste, vrátane sexuálneho zneužívania a násilia, vysídľovania, nútenej práce, prostitúcie a obchodovania s ľuďmi;

63. opakuje, že odsudzuje prax komerčného náhradného materstva, čo je globálny jav, pri ktorom sú ženy na celom svete vystavené vykorisťovaniu a obchodovaniu s ľuďmi a ktorý je zameraný najmä na finančne a sociálne zraniteľné ženy; zdôrazňuje jeho závažný vplyv na ženy, práva žien, zdravie žien a rodovú rovnosť a podčiarkuje jeho cezhraničné dôsledky; požaduje európsky právny rámec na riešenie negatívnych dôsledkov komerčného náhradného materstva;

64. odsudzuje právne predpisy, politiky a postupy, ktoré umožňujú výber detí na základe pohlavia, rasy, zdravotného postihnutia alebo akéhokoľvek iného dôvodu;

Práva dieťaťa

65. žiada systematický a konzistentný prístup k podpore a ochrane práv detí v rámci vonkajších politík EÚ; vyzýva k väčšiemu zosúladeniu úsilia o ochranu práv detí v krízových alebo núdzových situáciách a víta závery Rady na túto tému; vyjadruje znepokojenie nad tým, že rastúci počet takýchto krízových situácií vo svete spolu s dlhotrvajúcimi dôsledkami pandémie ochorenia COVID-19 viedol k čoraz častejšiemu porušovaniu práv detí na celom svete vrátane násilia, skorých a nútených manželstiev, sexuálneho zneužívania vrátane mrzačenia pohlavných orgánov, obchodovania s ľuďmi, núteného odlúčenia detí od rodičov a naopak v prípadoch moderného otroctva, detskej práce, nútenej detskej práce, náboru detí za vojakov, nedostatočného prístupu k vzdelávaniu a zdravotnej starostlivosti, podvýživy a extrémnej chudoby; zdôrazňuje neprimerané a dlhodobé účinky potravinovej neistoty na deti, ktorá priamo ovplyvňuje nielen ich zdravie a vývoj, ale aj ich vzdelanie, a takisto zvyšuje poburujúcu prax skorých manželstiev; zdôrazňuje, že vo svete je stále veľké množstvo detí, ktoré sú nútené pracovať, zvyčajne v nebezpečných podmienkach, na ťažko dostupných miestach, ako sú banské šachty, pri ťažbe surovín vrátane vzácnych nerastov, v priemysle a v poľnohospodárstve; zdôrazňuje, že rok 2021 je Medzinárodným rokom za odstránenie detskej práce, a pripomína politiku nulovej tolerancie EÚ voči tejto praktike; vyzýva zostávajúce krajiny, ktoré ešte neratifikovali Dohovor OSN o právach dieťaťa, aby tak urýchlene urobili;

66. vyjadruje poľutovanie nad neustálym zameriavaním sa na deti ako nástroj vojny; opakuje, že vzhľadom na svoju zraniteľnosť sú neplnoletí často prvými obeťami násilia na územiach zasiahnutých vojnou, najmä pokiaľ ide o etnické odvety bojujúcich kmeňov, skupín a etník; odsudzuje nútené nábory neplnoletých detí v oblastiach vojny, ako aj ich inštrumentalizáciu a zacielenie sexuálneho násilia voči nim; zdôrazňuje, že je potrebné vytvoriť spôsoby reintegrácie a odškodnenia detí, ktorých práva boli porušené, a že program OSN o deťoch a ozbrojených konfliktoch sa musí začleniť do všetkých vonkajších činností EÚ; vyzýva príslušné členské štáty, aby zabezpečili ochranu detí, ktoré sú štátnymi príslušníkmi týchto členských štátov a ktoré sú uväznené alebo zadržiavané v tretích krajinách; vyzýva Komisiu, aby zintenzívnila svoje úsilie v boji proti beztrestnosti vojnových zločinov proti deťom, posilnila svoju spoluprácu s humanitárnymi organizáciami zameranými na deti a MVO, a aby chránila práva detí v rámci svojej spolupráce a partnerstva s tretími krajinami;

67. zdôrazňuje, že právo na vzdelanie utrpelo osobitné škody, keďže v dôsledku pandémie ochorenia COVID-19, ale aj náboženského extrémizmu a rodovej diskriminácie dievčat došlo k bezprecedentnému narušeniu vzdelávania; vyjadruje znepokojenie nad vylučovaním tehotných dospievajúcich zo škôl; pripomína, že každé dieťa má právo na komplexnú sexuálnu výchovu, ktorá je nediskriminačná, založená na dôkazoch, vedecky presná, primeraná veku a zaoberá sa škodlivými rodovými normami; vyzýva EÚ, aby zintenzívnila svoje úsilie o zabezpečenie prístupu k vzdelávaniu vrátane inovatívnych spôsobov, ako obísť prekážky, ktoré kladú vnútroštátne orgány; vyzýva Komisiu a ESVČ, aby zintenzívnili svoju podporu tretím krajinám s cieľom pomôcť im prispôsobiť sa výzvam, ktorým čelia počas pandémie ochorenia COVID-19 v oblasti vzdelávania; zdôrazňuje, že táto podpora by mohla mať podobu zvýšených finančných prostriedkov pridelených prostredníctvom nástroja NDICI – Globálna Európa, ale mohla by zahŕňať aj poskytovanie budovania kapacít a najlepších postupov na základe získaných poznatkov prostredníctvom delegácií EÚ na celom svete; zdôrazňuje, že meniace sa medzinárodné prostredie si môže vyžadovať finančné riešenie, ktoré umožní reakciu viacerých darcov na krytie rastúceho nedostatku financovania záujme dosiahnutia cieľa udržateľného rozvoja OSN č. 4, inkluzívneho a spravodlivého kvalitného vzdelávania a podpory príležitosti celoživotného vzdelávania pre všetkých;

68. vyzýva Komisiu a ESVČ, aby zachovali stabilné financovanie vzdelávania prostredníctvom všetkých vonkajších finančných nástrojov EÚ, v súlade s referenčnou hodnotou vo výške 10 % pre vzdelávanie v rámci nástroja NDICI – Globálna Európa; vyzýva Komisiu a ESVČ, aby podporovali vlády tretích krajín pri budovaní a ďalšom rozvoji silnejších a inkluzívnejších vzdelávacích systémov zohľadňujúcich rodovú rovnosť; pripomína, že OSN stanovila prístup žien k vzdelaniu ako základné právo; domnieva sa, že zvyšovanie prístupu dievčat k vzdelávaniu a podpora účasti žien na vzdelávaní a kariére v oblasti vedy, technológie, inžinierstva a matematiky by mali byť prioritne hlavným politickým cieľom EÚ; v tejto súvislosti trvá na tom, že je potrebné, aby dievčatá mohli dokončiť svoje vzdelanie a mali prístup k informáciám a službám primeraným ich veku bez diskriminácie, bez rodových predsudkov a s rovnakými príležitosťami na využitie svojho potenciálu; zdôrazňuje, že je naliehavo potrebné riešiť rodovo podmienené prekážky vo vzdelávaní, ako sú zákony, politiky a škodlivé spoločensko-kultúrne normy, ktoré bránia dievčatám pokračovať vo vzdelávaní v prípade tehotenstva, manželstva a materstva; nabáda na riešenie rodových stereotypov a škodlivých spoločensko-kultúrnych noriem prostredníctvom vzdelávania a na predchádzanie násiliu prostredníctvom vzdelávania, ktoré zohľadňuje rodové hľadisko;

Práva starších osôb

69. vyzýva EÚ a jej členské štáty, aby vytvorili nové možnosti na posilnenie práv starších osôb; zdôrazňuje problémy, ktoré bránia v plnom dodržiavaní všetkých ľudských práv starších osôb, vrátane diskriminácie z dôvodu veku, chudoby, násilia, nedostatku sociálnej ochrany, zdravotnej starostlivosti a iných základných služieb, ako aj prekážok v zamestnaní; zdôrazňuje prácu otvorenej pracovnej skupiny OSN pre starnutie obyvateľstva na právne záväznom nástroji na posilnenie ochrany ľudských práv starších osôb a vyzýva EÚ a jej členské štáty, aby zvážili aktívnu podporu tejto práce;

Práva osôb so zdravotným postihnutím

70. víta prijatie stratégie EÚ v oblasti práv osôb so zdravotným postihnutím na roky 2021 – 2030 ako nástroja na zlepšenie situácie osôb so zdravotným postihnutím a ich práv na celom svete, najmä chudoby a diskriminácie, ale aj problémov s prístupom k vzdelávaniu, zdravotnej starostlivosti a zamestnaniu a účasti na politickom živote; požaduje systematické vnútorné a vonkajšie vykonávanie tejto stratégie; zdôrazňuje, že povinnosť starať sa o osoby so zdravotným postihnutím nesú zvyčajne ich rodiny, najmä ženy, a vyzýva EÚ, aby pomáhala tretím krajinám pri vytváraní politík na podporu opatrovateľov osôb so zdravotným postihnutím;

71. vyzýva Komisiu a členské štáty, aby zvýšili svoje úsilie na podporu rovnakých práv pre osoby so zdravotným postihnutím prostredníctvom vonkajšej činnosti EÚ; zdôrazňuje potrebu štruktúrovaného dialógu s organizáciami osôb so zdravotným postihnutím v partnerských krajinách s cieľom zabezpečiť zmysluplnú účasť a úspešné zapojenie do plánovania, vykonávania a monitorovania nástrojov vonkajšieho financovania EÚ; zdôrazňuje, že je potrebné naliehať na kandidátske a potenciálne kandidátske krajiny, aby vykonali reformy na zlepšenie situácie osôb so zdravotným postihnutím, a vyzýva Komisiu, aby im pomohla pri rozvoji štruktúrovaného procesu konzultácií s osobami so zdravotným postihnutím a organizáciami, ktoré ich zastupujú; žiada, aby sa delegáciám EÚ poskytli investície, odborná príprava a budovanie kapacít s cieľom vykonávať ustanovenia Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím týkajúce sa humanitárnej činnosti a medzinárodnej spolupráce;

Neznášanlivosť, xenofóbia a diskriminácia

72. zdôrazňuje svoj nesúhlas a odsúdenie neznášanlivosti, xenofóbie a diskriminácie na základe rasy, etnického pôvodu, národnosti, sociálnej triedy, zdravotného postihnutia, kasty, náboženstva, viery, veku, pohlavia, sexuálnej orientácie alebo rodovej identity, ktoré v mnohých regiónoch sveta vedú k zabíjaniu a prenasledovaniu najmä v situáciách konfliktu; zdôrazňuje, že rasizmus, diskriminácia, xenofóbia, náboženské prenasledovanie a s nimi spojená neznášanlivosť sú naďalej veľkým celosvetovým problémom, ktorý vedie k porušovaniu práv vo všetkých oblastiach života vrátane prístupu k vzdelávaniu, zdravotnej starostlivosti, práci a spravodlivosti, a že pandémia ochorenia COVID-19 tieto problémy ešte viac zhoršila; vyzýva EÚ a jej členské štáty, aby viedli celosvetový boj proti antisemitizmu, a víta prijatie stratégie EÚ na tento účel; vyzýva Komisiu, ESVČ a delegácie EÚ, aby v spolupráci s členskými štátmi a s podnetmi Európskeho parlamentu vypracovali konkrétne miestne stratégie na pomoc v boji proti diskriminácii na základe príslušnosti ku kaste v krajinách, ktoré sú ňou najviac postihnuté, a to v dialógu s miestnymi zástupcami a organizáciami občianskej spoločnosti, a aby ich pozývala na konzultácie vyplývajúce z dohôd alebo nástrojov EÚ vrátane dialógov o ľudských právach;

73. odporúča, aby sa Európsky parlament zaoberal diskrimináciou na základe príslušnosti ku kaste vo všetkých svojich príslušných výboroch (Výbor pre zahraničné veci, Výbor pre rozvoj a medzinárodný obchod a Podvýbor pre ľudské práva) a v delegáciách, aby vymenoval kontaktnú osobu pre diskrimináciu na základe príslušnosti ku kaste a aby pri návštevách krajín, ktorých sa táto otázka týka, konzultoval s organizáciami Dalitov, nastolil otázku diskriminácie na základe príslušnosti ku kaste partnerom Európskeho parlamentu a usporiadal vypočutie s cieľom preskúmať opatrenia a pokrok EÚ pri príležitosti Medzinárodného dňa boja za odstránenie rasovej diskriminácie;

Národnostné, etnické a jazykové menšiny

74. vyjadruje poľutovanie nad tým, že mnohé krajiny napriek svojim záväzkom chrániť menšiny presadzujú politiky nútenej asimilácie národnostných, etnických a jazykových menšín tým, že nerešpektujú ich práva; zdôrazňuje, že menšiny by sa nemali stať cieľom ani nástrojom žiadneho vojenského napätia alebo konfliktu; pripomína povinnosti štátov vyplývajúce z medzinárodných zmlúv a dohôd chrániť práva týchto menšín na ich príslušných územiach; vyzýva vlády partnerských krajín EÚ, aby rešpektovali práva národnostných, etnických a jazykových menšín vrátane ich kultúr, jazykov, náboženstiev, tradícií a histórií s cieľom chrániť rozmanitosť a jazykovú a kultúrnu identitu; žiada EÚ a jej členské štáty, aby poskytli aktívnu podporu týmto partnerským krajinám na tento účel; vyzýva Komisiu, aby podporovala ochranu ľudských práv a základných slobôd patriacich k menšinám na celom svete, a to aj v rámci tematických programov pre ľudské práva a demokraciu NDICI – Globálna Európa;

Práva LGBTIQ osôb

75. dôrazne odsudzuje porušovanie ľudských práv vrátane diskriminácie, stigmatizácie, svojvoľného zadržiavania, mučenia, prenasledovania a zabíjania, ktorým naďalej čelia LGBTIQ osoby na celom svete; domnieva sa, že násilné praktiky a činy páchané voči jednotlivcom z dôvodu ich skutočnej alebo vnímanej sexuálnej orientácie, rodovej identity, rodového prejavu alebo pohlavných znakov by nemali zostať bez trestu a je nutné ich odstrániť; zdôrazňuje, že LGBTIQ osoby a ich obhajcovia na celom svete naďalej čelia porušovaniu ľudských práv vrátane diskriminácie, stigmatizácie, prenasledovania, násilia a vrážd; vyzýva EÚ, aby zintenzívnila svoje úsilie o zabezpečenie toho, aby LGBTIQ osoby mohli v plnej miere požívať svoje ľudské práva na vnútornej aj vonkajšej úrovni, a aby zohrávala vedúcu úlohu pri obrane ich ochrany vo svojich vonkajších politikách; vyzýva na úplné vykonávanie stratégie pre rovnosť LGBTIQ osôb na roky 2020 – 2025 ako nástroja EÚ na zlepšenie situácie LGBTIQ osôb na celom svete; vyzýva inštitúcie EÚ, aby išli príkladom a aktívne obhajovali

práva LGBTIQ osôb na celom svete a prísne a dôsledne uplatňovali usmernenia EÚ v celej zahraničnej politike EÚ s cieľom presadzovať a chrániť uplatňovanie všetkých ľudských práv LGBTIQ osôb;

Sloboda prejavu, sloboda tlače a právo na informácie

76. zdôrazňuje mimoriadny význam slobody prejavu online aj offline a prístupu k spoľahlivým informáciám pre demokraciu a rozkvet občianskeho priestoru; vyjadruje hlboké znepokojenie nad rastúcimi obmedzeniami a nad porušovaním práv na súkromie, slobodu prejavu, slobodu informácií a slobodu združovania a zhromažďovania zo strany štátnych a neštátnych subjektov v mnohých krajinách sveta, najmä novinárov, prostredníctvom cenzúry alebo potreby autocenzúry a zneužívania zákonov o boji proti terorizmu, praní špinavých peňazí, hanobení a korupcii, ktoré slúžia na umlčanie novinárov, organizácií občianskej spoločnosti a obhajcov ľudských práv; odsudzuje používanie príliš širokej terminológie, ktorá orgánom umožňuje legalizovať nespočetné množstvo činov a kriminalizovať legitímnu prácu v oblasti ľudských práv, a nedostatok dostatočných záruk v oblasti ľudských práv v mnohých z týchto právnych predpisov, najmä pokiaľ ide o právo na spravodlivý proces; okrem toho odsudzuje využívanie technológií, ako je špionážny softvér, na prenasledovanie novinárov alebo narušovanie či kontrolu ich práce; okrem toho vyjadruje hlboké znepokojenie nad fyzickou bezpečnosťou novinárov, útokmi na nich vrátane mimosúdnych popráv a svojvoľného zadržiavania a nad skutočnosťou, že v roku 2022 bolo doteraz zabitých viac ako 61 novinárov a pracovníkov médií;

77. vyzýva Komisiu, aby chránila slobodu prejavu a zabezpečila prístup verejnosti k informáciám prostredníctvom internetu ako spôsobu na dosiahnutie slobody prejavu; odsudzuje brutálne zásahy a použitie sily, obťažovanie, svojvoľné zadržiavanie a mimosúdne popravy pokojných demonštrantov vo viacerých tretích krajinách;

78. vyzýva EÚ, aby podporovala dôveryhodné médiá a informačné zdroje, ktoré prispievajú k zodpovednosti orgánov a k prechodu k demokracii; vyjadruje znepokojenie nad rozšíreným používaním strategických žalôb proti verejnej účasti (SLAPP) na umlčanie novinárov, aktivistov, odborárov a obhajcov ľudských práv vrátane obhajcov environmentálnych ľudských práv na celom svete; zdôrazňuje, že táto prax ešte viac obmedzuje priestor pre občiansku spoločnosť a obhajcov ľudských práv na celom svete v kontexte, keď sa občiansky priestor už niekoľko rokov neustále zmenšuje, pričom verejné orgány, ako aj súkromné subjekty čoraz viac napádajú práva na slobodu prejavu a slobodu združovania a zhromažďovania; v tejto súvislosti víta návrh smernice Komisie zameraný na ochranu novinárov a obhajcov ľudských práv pred zneužívaním súdnych konaní a strategických žalôb proti verejnej účasti;

79. naliehavo vyzýva Komisiu a ESVČ, aby v koordinácii s členskými štátmi vypracovali stratégiu na riešenie rozšíreného využívania strategických žalôb proti verejnej účasti proti obhajcom ľudských práv, novinárom, aktivistom a odborárom na celom svete; ďalej vyzýva Komisiu a ESVČ, aby do takejto stratégie zahrnula usmernenia o spôsoboch poskytovania účinnej ochrany obetiam strategických žalôb proti verejnej účasti, a to aj prostredníctvom finančnej pomoci na pokrytie právnych poplatkov; vyzýva delegácie EÚ, aby dokumentovali strategické žaloby proti verejnej účasti a zahrnuli ich do svojich činností monitorovania, podávania správ a posudzovania; vyzýva zákonodarcov z tretích krajín, aby v rámci všeobecných iniciatív zameraných na podporu a ochranu slobody prejavu vrátane slobody a plurality médií vypracovali zákony s rovnakým cieľom;

80. víta zámer Komisie financovať projekty na pomoc novinárom v právnych a praktických otázkach, a to aj mimo EÚ, prostredníctvom akčného plánu pre európsku demokraciu; vyzýva EÚ, aby zintenzívnila svoje úsilie o pomoc cieľovým novinárom na celom svete s cieľom zaistiť ich bezpečnosť, a to aj poskytnutím bezpečného útočiska a prostriedkov na pokračovanie v práci v prípade, že by museli opustiť svoje miesto pobytu, a úzkou spoluprácou s partnerskými krajinami v tejto otázke, najmä v rámci partnerských dohôd EÚ s tretími krajinami; víta úlohu, ktorú v tomto smere zohrávajú programy ako Media4Democracy a aktivity Európskej nadácie na podporu demokracie financované EÚ;

81. vyjadruje vážne znepokojenie nad obmedzeniami akademickej slobody a nárastom cenzúry a väznenia vedcov na celom svete, čo má významné dôsledky pre právo na vzdelávanie; naliehavo vyzýva EÚ a členské štáty, aby zintenzívnili svoje diplomatické úsilie prostredníctvom dvojstranného a viacstranného zapojenia v súvislosti s hrozbami alebo útokmi štátnych a neštátnych subjektov na akademickú slobodu; vyzýva EÚ, aby zabezpečila nepretržitú podporu Globálnemu kampusu pre ľudské práva na vysokej úrovni, ako vlajkovému príkladu podpory EÚ pre vzdelávanie v oblasti ľudských práv na celom svete;

Právo na slobodu myslenia, svedomia, náboženského vyznania alebo viery

82. poznamenáva, že v roku 2021 mala 40. výročie Deklarácia OSN o odstránení všetkých foriem neznášanlivosti a diskriminácie na základe náboženstva alebo viery; pripomína, že sloboda myslenia, svedomia, náboženského vyznania alebo viery je základným právom každej ľudskej bytosti a vzťahuje sa na všetky osoby rovnako; s vážnym znepokojením konštatuje, že právo na slobodu myslenia, svedomia a náboženského vyznania, právo mať vieru alebo neveriť, identifikovať sa ako ateista alebo agnostik, vrátane práva prejavovať nenáboženské alebo nenáboženské presvedčenie prostredníctvom prejavu, výučby a praktizovania, a právo opustiť svoje náboženstvo, je stále porušované v mnohých krajinách sveta; zdôrazňuje negatívny vplyv pandémie ochorenia COVID-19, keďže niektoré vlády ju stále využívajú ako zámienku na ďalšie diskriminačné praktiky vrátane násilia voči náboženským menšinám a zaobchádzania s nimi ako s obetnými baránkami; odsudzuje násilie voči príslušníkom menšín z dôvodu ich viery alebo náboženského vyznania; odsudzuje, že tento fenomén zasahuje mnoho komunít náboženstiev a presvedčení, ako aj skupiny, ako sú ateisti, humanisti a agnostici alebo osoby, ktoré sa nepriznávajú k žiadnemu náboženskému vyznaniu; s hlbokým znepokojením konštatuje, že nenáboženské, sekulárne a humanistické organizácie čelia v mnohých krajinách rastúcemu prenasledovaniu vrátane bezprecedentných vĺn podnecovania násilia voči nim, nenávisti a zabíjania;

83. odsudzuje útoky na nespočetné množstvo jednotlivcov a organizácií občianskej spoločnosti za pokojné spochybňovanie, kritizovanie alebo satiru náboženského presvedčenia a pripomína, že vyjadrenie kritických názorov na náboženstvo je legitímnym vyjadrením slobody myslenia alebo umeleckej tvorby;

84. ďalej vyjadruje znepokojenie nad zneužívaním a inštrumentalizáciou náboženského vyznania na podnecovanie neznášanlivosti alebo oslabovanie ľudských práv, ako sú práva LGBTIQ osôb a práva žien, najmä SRZP, ako aj práv detí na slobodu myslenia, svedomia a náboženského vyznania;

85. vyzýva EÚ a jej členské štáty, aby zintenzívnili svoje úsilie o ochranu práva na slobodu myslenia, svedomia, náboženského vyznania a viery, aby nastolili tieto otázky na fórach OSN o ľudských právach a spolupracovali s príslušnými mechanizmami a výbormi OSN; vyzýva Komisiu a Radu, aby realizovali ambiciózne programy na ochranu tohto práva na celom svete vrátane povzbudzovania a podpory medzinárodného úsilia o zhromažďovanie dôkazov o krutých zločinoch založených na presvedčení alebo náboženstve, postavenie páchateľov pred súd, uvalenie účinných trestných rozsudkov a odškodnenie obetí; vyzýva Radu, Komisiu, ESVČ a členské štáty, aby spolupracovali s tretími krajinami na prijatí opatrení na predchádzanie trestným činom z nenávisti a boj proti nim vo všetkých vonkajších politikách EÚ; vyzýva ESVČ a delegácie EÚ, aby v prípade potreby zahrnuli náboženské organizácie do svojich dialógov s občianskou spoločnosťou s cieľom prispôsobiť politiky v oblasti ľudských práv náboženskému a kultúrnemu kontextu špecifickému pre jednotlivé krajiny, a to okrem iného vzhľadom na úlohu niektorých náboženských organizácií v reakcii na humanitárne krízy; konštatuje, že by sa nemalo opomínať obyvateľov, ktorí sa nestotožňujú so žiadnym náboženstvom, v politickom rámci EÚ v oblasti slobody myslenia, svedomia, náboženského vyznania a viery; vyzýva na hodnotenie usmernení EÚ z roku 2013 týkajúcich sa podpory a ochrany slobody náboženského vyznania a viery, ako sa stanovuje v ich článku 70;

Obhajcovia ľudských práv a organizácie občianskej spoločnosti

86. dôrazne podporuje prácu obhajcov ľudských práv a zdôrazňuje riziká, ktorým čelia pri svojom úsilí o ochranu ľudských práv, vrátane hrozieb voči nim a ich rodinám, obťažovania a násilia; odsudzuje skutočnosť, že stovky obhajcov ľudských práv boli zabité pre svoju prácu, pričom väčšina z nich boli ochrancovia životného prostredia; víta úsilie EÚ podporovať obhajcov ľudských práv v ich práci vrátane mechanizmu ProtectDefenders.eu; vyzýva na zintenzívnenie tohto úsilia s cieľom zmierniť rastúce riziká, ktorým čelia obhajcovia ľudských práv na celom svete, vrátane svojvoľného zadržiavania a väznenia, verbálnych a fyzických útokov, právneho obťažovania a obmedzení a medzinárodných hrozieb alebo represie; vyzýva členské štáty, aby pozastavili všetky aktívne zmluvy o vydávaní osôb s krajinami, v ktorých je situácia v oblasti ľudských práv nezlučiteľná s medzinárodnými záväzkami členských štátov týkajúcimi sa zákazu vyhostenia alebo vrátenia;

87. vyzýva EÚ a jej členské štáty, aby sa aktívne zaoberali legislatívnymi alebo administratívnymi pokusmi o uzavretie priestoru na ochranu ľudských práv; vyzýva EÚ a jej členské štáty, aby vypracovali strategickú víziu na vysokej úrovni na boj proti rastúcim globálnym útokom na obhajcov ľudských práv, a to aj prijímaním dôrazných záverov Rady EÚ pre zahraničné veci, v ktorých sa stanoví kolektívna stratégia na vysokej úrovni pre globálnu činnosť EÚ v oblasti obhajcov ľudských práv, a aby v plnej miere plnili svoje politické záväzky týkajúce sa ochrany ohrozených obhajcov ľudských práv,

ako sú záväzky zahrnuté v akčnom pláne EÚ pre demokraciu a ľudské práva na roky 2020 – 2024 a v usmerneniach EÚ o ochrancoch ľudských práv; vyzýva EÚ a jej členské štáty, aby aktívne podporovali rozvoj a vykonávanie vhodných a účinných systémov ochrany pre obhajcov ľudských práv v ohrození alebo v zraniteľných situáciách, a to aj prostredníctvom zmysluplných konzultácií s nimi a na základe komplexných kvalitatívnych analýz rizík, pričom sa zabezpečí, aby boli takéto mechanizmy komplexné, primerane vybavené zdrojmi, posudzovali a riadili riziká preventívnym prístupom a vytvorili plány ochrany, ktoré skutočne zodpovedajú potrebám ochrany jednotlivcov, skupín a komunít; vyzýva EÚ a jej členské štáty, najmä OZEÚ pre ľudské práva a stálych predstaviteľov pri EÚ, aby boli aktívnejší pri zverejňovaní verejných vyhlásení a iných foriem verejnej a súkromnej politickej angažovanosti na podporu ohrozených a dlhodobo väznených obhajcov ľudských práv, ako aj aby pomáhali pri návštevách väzňov a umožňovali externé návštevy ich rodín; trvá na tom, aby ESVČ a delegácie EÚ venovali osobitnú pozornosť situácii ohrozených laureátov a finalistov Sacharovovej ceny a aby v koordinácii s členskými štátmi a Európskym parlamentom podnikli rozhodné kroky s cieľom zabezpečiť ich dobré životné podmienky, bezpečnosť alebo oslobodenie; vyzýva ESVČ, aby pravidelne podávala správy o opatreniach prijatých v súvislosti s prípadmi laureátov Sacharovovej ceny a finalistov, ktorí sú zadržiavaní, čelia obmedzeniam svojich slobôd alebo ktorých miesto pobytu zostáva neznáme;

88. vyjadruje znepokojenie nad prekážkami, s ktorými sa stretávajú obhajcovia ľudských práv na celom svete pri prístupe k humanitárnym a/alebo krátkodobým vízam EÚ; pripomína význam tohto základného nástroja bezpečnosti a ochrany, ktorý umožňuje obhajcom ľudských práv v prípade potreby prístup k bezpečnému útočisku, ako aj využiť existujúce príležitosti pre odpočinok a dočasnú úľavu a dočasné relokačné programy alebo vykonávanie základných medzinárodných činností v oblasti presadzovania, mobilizácie alebo vytvárania sietí na území EÚ; požaduje celoeurópsky systém vydávania krátkodobých humanitárnych víz na dočasné premiestnenie obhajcov ľudských práv v ohrození, ako aj koordinovanejšiu politiku EÚ týkajúcu sa vydávania núdzových víz pre obhajcov ľudských práv členskými štátmi; vyzýva EÚ, aby vypracovala predvídateľnejšiu, koordinovanejšiu a konzistentnejšiu politiku v oblasti víz pre obhajcov ľudských práv, ktorá umožní flexibilné a reaktívne protokoly, a to aj v kritických situáciách;

89. vyjadruje poľutovanie nad rôznymi formami zákazov a obmedzení organizácií občianskej spoločnosti a ich činností, ako sú zákony vrátane protiteroristických zákonov, ktorých cieľom je zmenšovať priestor občianskej spoločnosti a umlčať nesúhlasné hlasy alebo podporovať organizácie sponzorované vládami tretích krajín (vládne mimovládne organizácie (GONGO)); vyjadruje poľutovanie nad rozsiahlym prijímaním zákonov o tzv. zahraničných agentoch v mnohých krajinách, ktoré nútia jednotlivcov a subjekty, ktoré dostávajú finančné prostriedky zo zahraničia, aby sa zaregistrovali ako zahraniční agenti; vyjadruje osobitné znepokojenie nad používaním týchto zákonov na stigmatizáciu a obmedzovanie práce občianskej spoločnosti a obhajcov ľudských práv, a to aj prostredníctvom obmedzení práva na prístup k financovaniu; vyzýva EÚ, aby spolupracovala s partnermi s cieľom dosiahnuť zrušenie alebo revíziu takýchto právnych predpisov, a vyzýva inštitúcie a orgány EÚ, najmä ESVČ v koordinácii s Komisiou, aby na tento účel vypracovali koordinovanú stratégiu;

90. ľutuje, že obhajkyne ľudských práv sú vystavené rodovo motivovanému násiliu a trpia nedostatočným prístupom k primeraným zdrojom a mechanizmom ochrany; odsudzuje, že obhajkyne ľudských práv a aktivisti za práva žien sú aj naďalej sexuálne obťažovaní, ohrozovaní, zastrašovaní, kriminalizovaní, či dokonca zabíjaní; ďalej vyjadruje poľutovanie nad tým, že obhajkyne ľudských práv, ktoré pracujú v oblasti SRZP, sú obzvlášť terčom útokov na celom svete, a vyzýva EÚ a jej členské štáty, aby verejne a súkromne odsúdili útoky a hrozby voči obhajcom ľudských práv pracujúcim v tejto oblasti a aktívne zabezpečili primerané zastúpenie obhajcov SRZP v konzultáciách; zdôrazňuje, že je potrebné, aby EÚ politicky a finančne podporovala organizácie občianskej spoločnosti, ktoré presadzujú práva žien a dievčat vo všetkých oblastiach;

Migranti a utečenci

91. opätovne potvrdzuje neodňateľné ľudské práva migrantov, utečencov a násilne vysídlených osôb, ktoré sa musia odzrkadľovať v migračnej a azylovej politike EÚ a v jej spolupráci s tretími krajinami v tejto oblasti; zdôrazňuje, že EÚ by mala zintenzívniť svoje úsilie o uznanie a rozvoj spôsobov riešenia základných príčin neregulárnej migrácie a núteného vysídľovania, zameriavajúc sa najmä na ženy, deti, etnické, náboženské a konfesionálne menšiny a osoby so zdravotným postihnutím, ktoré patria k najzraniteľnejším osobám, budovať odolnosť komunít pôvodu migrantov a pomáhať im v tom, aby svojim príslušníkom vedeli ponúkať možnosť dôstojného a bezpečného života v ich domovskej krajine; vyzdvihuje

dôležitosť toho, aby sa migračné a azylové politiky riadili uplatňovaním zásad solidarity, rovnováhy a spoločnej zodpovednosti krajín; vyzýva EÚ a jej členské štáty, aby podporovali krajiny, ktoré prijímajú väčšinu utečencov, ako aj tranzitné krajiny a krajiny pôvodu; vyzýva EÚ a jej členské štáty, aby zabezpečili, že európske financovanie, odborná príprava alebo iné formy podpory tretích krajín súvisiace s migráciou nebudú priamo ani nepriamo uľahčovať páchanie porušovania ľudských práv, ani posilňovať alebo udržiavať beztrestnosť takéhoto porušovania; opakuje, že úzka spolupráca s tretími krajinami a ich angažovanosť sú naďalej kľúčom k predchádzaniu prevádzačstva migrantov a obchodovania s ľuďmi; zdôrazňuje najmä potrebu rozšíriť boj proti organizovaným zločineckým skupinám, ktoré obchodujú s ľuďmi, prísne v súlade s medzinárodnými normami v oblasti ľudských práv; v tejto súvislosti zdôrazňuje, že šírenie informácií a kampane na zvyšovanie informovanosti o rizikách prevádzačstva majú zásadný význam; vyzýva, aby sa pri humanitárnych operáciách financovaných EÚ zohľadňovali osobitné potreby detí a iných zraniteľných skupín a aby sa zabezpečila ich ochrana počas vysídľovania; v tejto súvislosti odsudzuje umiestňovanie detí migrantov do zariadení určených na zaistenie, najmä ak sú oddelené od svojich rodičov alebo zákonných opatrovníkov; zdôrazňuje význam rozvoja účinného rámca bezpečných a legálnych ciest do EÚ a v tejto súvislosti víta oznámenie Komisie o prilákaní zručností a talentov do EÚ vrátane rozvoja partnerstiev zameraných na talenty s partnerskými krajinami;

92. pripomína svoj záväzok dodržiavať práva utečencov, ako sa stanovuje v medzinárodných právnych predpisoch v oblasti ľudských práv a utečencov, najmä v Dohovore o právnom postavení utečencov z roku 1951 a jeho protokole z roku 1967; pripomína záväzky štátov chrániť utečencov a rešpektovať ich práva v súlade s príslušným medzinárodným právom; vyjadruje poľutovanie nad počtom úmrtí migrantov, ku ktorým došlo na migračných trasách, a nad nezákonným zavracaním (tzv. push-back) migrantov v rozpore s medzinárodným právom; pripomína, že EÚ a jej členské štáty by mali vo svojich vonkajších a extrateritoriálnych opatreniach, dohodách a spolupráci v oblasti migrácie, hraníc a azylu dodržiavať a chrániť ľudské práva, najmä tie, ktoré sú zakotvené v charte vrátane práva na život, slobodu a práva na azyl, konkrétne na individuálne posúdenie žiadostí o azyl a uplatňovanie zásady nevyhostenia; v tejto súvislosti zdôrazňuje, že je dôležité, aby členské štáty išli príkladom tým, že budú prísne dodržiavať svoje záväzky vyplývajúce z medzinárodného utečeneckého práva, a že podstatne zvýšia svoju pomoc pre tých, ktorí utekajú pred represiami alebo vojnou, hostiteľské kapacity a prísľuby presídlenia;

93. vyzýva EÚ a jej členské štáty, aby boli plne transparentné, pokiaľ ide o prideľovanie finančných prostriedkov tretím krajinám na spoluprácu v otázkach migrácie; opakovane žiada Komisiu, aby zabezpečila transparentné *ex ante* hodnotenia rizík, ktoré vykonajú nezávislé orgány EÚ a odborníci, týkajúce sa vplyvu akejkoľvek formálnej, neformálnej alebo finančnej spolupráce EÚ s tretími krajinami na práva migrantov, utečencov a násilne vysídlených osôb, a v plnej miere zohľadnila tieto hodnotenia, ako aj monitorovacie mechanizmy s cieľom vyhodnotiť vplyv spolupráce s tretími krajinami na ľudské práva; so znepokojením konštatuje, že počet násilne vysídlených osôb na celom svete v dôsledku prenasledovania, konfliktov, násilia, porušovania ľudských práv alebo udalostí vážne ohrozujúcich verejný poriadok dosiahol do konca roka 2021 bezprecedentných 89 miliónov, z čoho 36,5 milióna tvorili deti; pripomína, že utečenci a migranti, najmä migranti bez dokladov, čelia prekážkam v prístupe k zdravotnej starostlivosti na celom svete, že sexuálne a rodovo motivované násilie sa často vyskytuje počas vysídľovania a že v mnohých prostrediach nie je osobám, ktoré prežili sexuálne a rodovo motivované násilie, poskytovaná základná starostlivosť v oblasti sexuálneho a reprodukčného zdravia, ktorú potrebujú; v tejto súvislosti zdôrazňuje, že medzinárodná činnosť a spolupráca sú na zabezpečenie ochrany utečencov nevyhnutnejšie ako kedykoľvek predtým;

Pôvodné obyvateľstvo

94. s poľutovaním konštatuje, že pôvodné obyvateľstvo naďalej čelí rozsiahlej a systematickej diskriminácii a prenasledovaniu na celom svete vrátane núteného vysídľovania; odsudzuje svojvoľné zatýkanie a zabíjanie obhajcov ľudských práv a pôdy, ktorí sa zasadzujú za práva pôvodného obyvateľstva; pripomína, že pôvodné obyvateľstvo zohráva dôležitú úlohu pri udržateľnom riadení prírodných zdrojov a ochrane biodiverzity; naliehavo žiada vlády, aby realizovali rozvojové a environmentálne politiky, ktoré rešpektujú hospodárske, sociálne a kultúrne práva a ktoré zapájajú pôvodné a miestne obyvateľstvo v súlade s cieľmi OSN v oblasti udržateľného rozvoja; pripomína požiadavku, aby EÚ, jej členské štáty a ich partneri v rámci medzinárodného spoločenstva prijali všetky potrebné opatrenia na úplné uznanie, ochranu a presadzovanie práv pôvodných obyvateľov a na ochranu vrátane ich jazyka, pôdy, území a zdrojov, ako sa uvádza v Deklarácii OSN o právach pôvodného obyvateľstva, najmä v súvislosti so slobodným, predchádzajúcim a informovaným

súhlasom; odporúča, aby EÚ a jej členské štáty zahrnuli odkazy na pôvodné obyvateľstvo a práva obsiahnuté v Deklarácii OSN o právach pôvodného obyvateľstva do príslušných a vznikajúcich rámcov pre náležitú starostlivosť; opätovne potvrdzuje, že je potrebné vytvoriť mechanizmus na podávanie sťažností týkajúcich sa porušovania a zneužívania práv pôvodného obyvateľstva v dôsledku činností štátnych a neštátnych aktérov; odporúča, aby krajiny, ktoré tak ešte neurobili, ratifikovali ustanovenia Dohovoru MOP č. 169 z 27. júna 1989 o domorodom a kmeňovom obyvateľstve;

Vojny a konflikty na celom svete a ich vplyv na ľudské práva

95. vyjadruje vážne znepokojenie nad pretrvávaním vojen a vojenských konfliktov na celom svete; zdôrazňuje množstvo hrozieb pre ľudské práva spôsobených súčasnými modernými vojnami a konfliktmi na celom svete; zdôrazňuje, že do takýchto konfliktov sú okrem samotných štátov často zapojené aj neštátni aktéri vrátane súkromných vojenských a bezpečnostných spoločností, ako aj teroristických organizácií; zdôrazňuje katastrofálne humanitárne dôsledky týchto konfliktov a ich ničivý vplyv na civilistov, ktorí sú priamymi terčmi útokov, musia znášať závažné porušovanie ľudských práv a často nemajú žiadny alebo majú obmedzený prístup k spravodlivosti alebo právnym prostriedkom nápravy; vyzýva EÚ, aby pokračovala vo vývoji a zavádzaní nástrojov, ktoré jej umožnia rýchlo a účinne reagovať na takéto konflikty, a to aj tak, že bude riešiť ich základné príčiny, investovať do predchádzania konfliktom a mediácie, hľadať a udržiavať priestor pre politické riešenia, vytvárať spojenectvá s podobne zmýšľajúcimi krajinami a regionálnymi organizáciami, poskytovať ďalšiu finančnú a technickú podporu a personál civilným misiám na udržiavanie mieru a misiám vojenských operácií a podporovať iniciatívy na budovanie dôvery medzi bojujúcimi stranami; vyzýva EÚ, aby pomohla ukončiť porušovanie ľudských práv a poskytnúť pomoc obetiam;

96. odsudzuje nárast porušovania demokratických ústav vo svete; opakuje svoje znepokojenie nad hrozbou, ktorú predstavujú vojenské prevraty na úkor života, bezpečnosti a mieru civilistov; zdôrazňuje potrebu posilniť zodpovednosť a bojovať proti beztrestnosti porušovania ľudských práv a vojnových zločinov, ktoré boli spáchané v dôsledku násilných zmien režimu;

97. opakuje, že humanitárne krízy ešte väčšmi prehlbujú problémy súvisiace so zdravotnou starostlivosťou, a pripomína, že v krízových zónach sú zraniteľné skupiny, ako sú utečenci a migranti, ženy a dievčatá obzvlášť vystavené sexuálnemu násiliu, sexuálne prenosným chorobám, sexuálnemu vykorisťovaniu, znásilňovaniu ako vojnovej zbrani a neželaným tehotenstvám; vyzýva Komisiu a členské štáty, aby v rámci svojej humanitárnej pomoci považovali za vysokú prioritu rodovú rovnosť a otázky sexuálneho a reprodukčného zdravia, a to aj pokiaľ ide o odbornú prípravu humanitárnych aktérov a budúce financovanie; vyzýva EÚ, aby prijala rodovo citlivú perspektívu, aby pochopila, ako konflikty ovplyvňujú komunitu LGBTIQ a integrovala ju do celého svojho úsilia v oblasti predchádzania konfliktom a ich riešenia, ako aj mierových operácií, humanitárnej pomoci a operácií obnovy po skončení konfliktu, spravodlivosti v prechodnom období a podpory ľudských práv a demokratických reforiem;

98. opätovne vyzýva členské štáty, aby prispeli k obmedzeniu ozbrojených konfliktov a závažného porušovania ľudských práv alebo medzinárodného humanitárneho práva tým, že budú striktne dodržiavať ustanovenia článku 7 zmluvy OSN o obchodovaní so zbraňami týkajúcom sa vývozu a hodnotenia vývozu a spoločnej pozície EÚ o vývoze zbraní ([28]) vrátane odmietnutia akéhokoľvek prenosu zbraní a sledovacieho zariadenia, čo by malo za následok riziko, že dovážajúci aktéri sa môžu dopustiť porušovania ľudských práv alebo medzinárodného humanitárneho práva alebo ich umožniť;

Právo na výživu a potravinová bezpečnosť

99. opakuje, že právo na ochranu pred hladom je ľudským právom; zdôrazňuje svoje vážne znepokojenie nad výzvami, ktoré sú spojené s právom na výživu, potravinovou bezpečnosťou a cenovou dostupnosťou potravín v mnohých krajinách sveta; vyzýva EÚ, členské štáty a medzinárodné spoločenstvo, aby okamžite zintenzívnili svoje úsilie o zastavenie trendu vznikajúceho vážneho nedostatku potravín; zdôrazňuje, že hoci má neistá potravinová bezpečnosť niekoľko príčin, zhoršilo ju mnoho konfliktov na celom svete vrátane súčasných konfliktov v krajinách, ktoré sú veľkými svetovými vývozcami primárnych potravinových výrobkov, s obrovskými dôsledkami vo viacerých oblastiach sveta; dôrazne odsudzuje využívanie alebo hrozbu potravinovej neistoty ako politického nástroja vojny;

([28]) Spoločná pozícia Rady 2008/944/SZBP z 8. decembra 2008, ktorou sa vymedzujú spoločné pravidlá upravujúce kontrolu vývozu vojenskej technológie a materiálu (Ú. v. EÚ L 335, 13.12.2008, s. 99).

100. so znepokojením poukazuje na skutočnosť, že náboženské vyznanie, vieru či etnický pôvod možno použiť ako diskriminačný faktor pri distribúcii potravín a humanitárnej pomoci v súvislosti s potravinovou neistotou a humanitárnymi krízami; nabáda EÚ, jej členské štáty a Komisiu, aby na túto otázku upozornili vlády dotknutých tretích krajín;

Zmena klímy a životné prostredie

101. zdôrazňuje, že ľudské práva, zdravé životné prostredie a boj proti zmene klímy sú od seba navzájom závislé; víta pokrok smerom k uznaniu práva na čisté, zdravé a udržateľné životné prostredie, ako sa uvádza v rezolúcii Valného zhromaždenia OSN 76/300; zdôrazňuje svoje uznanie kritickej práce obhajcov environmentálnych ľudských práv vrátane obhajcov pôdy a vody, novinárov, investigatívnych novinárov, oznamovateľov, právnikov a domorodých aktivistov s cieľom zachovať a chrániť životné prostredie napriek hrozbám násilia voči nim a ohrozeniu ich života; okrem toho uznáva dôležitú úlohu organizácií občianskej spoločnosti, ako aj pôvodného obyvateľstva, za ich neoceniteľnú prácu pri zachovávaní a ochrane životného prostredia;

102. zdôrazňuje, že zmena klímy ohrozuje aj uplatňovanie iných ľudských práv vrátane práva na potravinovú bezpečnosť, bezpečnú pitnú vodu, sanitáciu, zdravie, primerané bývanie, ako aj práva miestnych komunít; odmieta nezákonné využívanie prírodných zdrojov, ktoré predstavuje veľkú výzvu v oblasti udržateľnosti a životného prostredia; okrem toho upozorňuje na riziká, ktoré zmena klímy predstavuje pre mier a bezpečnosť, keďže potravinová neistota a nedostatok vody môžu viesť k súpereniu o prírodné zdroje a následne k nestabilite a konfliktom v rámci štátov a medzi nimi vzájomne; zdôrazňuje, že biodiverzita a ľudské práva sú vzájomne prepojené a vzájomne závislé, a pripomína povinnosti štátov v oblasti ľudských práv, aby chránili biodiverzitu, od ktorej tieto práva závisia, a to aj umožnením účasti občanov na rozhodnutiach súvisiacich s biodiverzitou a poskytnutím prístupu k účinným nápravám v prípadoch straty a degradácie biodiverzity;

103. naliehavo vyzýva EÚ, aby sa usilovala bojovať proti účinkom klimatických zmien okrem iného zavedením účinných a udržateľných politických opatrení a aby konala v súlade s cieľmi Parížskej dohody; vyzýva EÚ a jej členské štáty, aby zvýšili svoj príspevok k boju proti zmene klímy a strate biodiverzity na celom svete, najmä tým, že zabezpečia, aby sa tovar dovážaný do EÚ vyrábal v súlade s ľudskými právami chránenými podľa medzinárodného práva vrátane práv pôvodného obyvateľstva a neprispieval k ničeniu alebo poškodzovaniu prírodných ekosystémov, najmä primárnych a starých lesov, s použitím vyváženého prístupu, ktorý nepoškodzuje obyvateľstvo v tretích krajinách; zdôrazňuje, že najmenej rozvinuté krajiny sú najviac ohrozené zmenou klímy, pretože je pre ne najťažšie odolať jej ničivým vplyvom, a to aj napriek tomu, že produkujú menej skleníkových plynov ako bohatšie krajiny;

Podnikanie, obchod a ľudské práva

104. zdôrazňuje, že obchodné dohody často poskytujú EÚ možnosť spolupracovať s tretími krajinami na riešení ich domácej situácie poskytnutím určitých podmienok, ktoré by slúžili na zvýšenie životnej úrovne, ako aj umožnením podmienenosti na zlepšenie situácie v oblasti ľudských práv v týchto krajinách; konštatuje však, že v niektorých prípadoch došlo v príslušných krajinách len k malému alebo žiadnemu zlepšeniu; konštatuje, že nadmerné a vykorisťujúce podnikateľské činnosti majú často škodlivý vplyv na ľudské práva v tretích krajinách; pripomína, že v základných ustanoveniach zahrnutých do obchodných dohôd sa stanovuje, že zmluvné štáty musia dodržiavať, chrániť a uplatňovať ľudské práva, ako sa uvádza vo Všeobecnej deklarácii ľudských práv, obyčajovom práve a medzinárodných dohovoroch, ku ktorých dodržiavaniu sa pripojili;

105. vyzýva EÚ a jej členské štáty, aby čo najdôraznejšie odsúdili zásahy proti občianskej spoločnosti, najmä ak k nim dochádza v krajinách, s ktorými EÚ uzavrela dohody o voľnom obchode, a aby účinne spolupracovali s vnútroštátnymi orgánmi v týchto krajinách, a to aj na najvyššej úrovni, s cieľom zabezpečiť, aby občianska spoločnosť mohla konať slobodne, zúčastňovať sa na verejných záležitostiach a monitorovať a dokumentovať vykonávanie dohôd o voľnom obchode; vyzýva EÚ, aby riešila akékoľvek porušenie záväzkov vyplývajúcich z dohôd o voľnom obchode vrátane tých, ktoré sú uvedené v kapitolách o obchode a udržateľnom rozvoji a v doložkách o základných prvkoch dohôd o partnerstve a spolupráci; v prípadoch závažného alebo rozsiahleho porušovania sa domnieva, že EÚ by mala aktivovať doložky o ľudských právach, pričom by mala na tomto základe zvážiť osobitnú podmienenosť a primerané opatrenia vrátane zriadenia špecializovaného orgánu na monitorovanie ľudských práv s cieľom posúdiť dodržiavanie záväzkov v oblasti ľudských práv v rámci dohôd o voľnom obchode a poskytnúť zmluvným stranám odporúčania;

106. vyzýva EÚ, aby dôslednejšie využívala doložky v obchodných dohodách, ktoré chránia ľudské práva, vrátane dôkladnejšieho monitorovania a presadzovania záväzkov v oblasti ľudských práv, a aby v plnej miere využila potenciál podmienenosti v oblasti ľudských práv na udelenie preferenčného prístupu na svoj trh tretím krajinám; požaduje najmä užšie prepojenie medzi preferenčným zaobchádzaním a pokrokom v oblasti ľudských práv v aktualizovanom nariadení o všeobecnom systéme preferencií (ďalej len „VSP+“); požaduje väčšiu transparentnosť vo všetkých krokoch postupu udeľovania štatútu VSP+ vrátane lepšej spolupráce s občianskou spoločnosťou a opatrení nadväzujúcich na akékoľvek možné porušenia; vyzýva Komisiu, aby primerane informovala Európsky parlament o týchto otázkach; vyzýva strany zapojené do rokovaní o dohodách EÚ, ktorými sa nadväzujú alebo posilňujú vzťahy EÚ s treťou krajinou, aby preskúmali možnosť rozšírenia bilaterálneho stáleho pozvania na pozorovanie svojich príslušných volieb; zdôrazňuje, že táto možnosť by sa mala riešiť aj v už existujúcich dohodách; opätovne vyzýva Komisiu, aby systematicky vykonávala posúdenia vplyvu na ľudské práva zamerané na riziká porušovania ľudských práv pred udelením preferenčného režimu krajine a aby rýchlo vyšetrovala akékoľvek porušenia a reagovala na ne, a to aj zrušením štatútu VSP+, ak je to opodstatnené; zdôrazňuje potrebu primeraných zdrojov a jasných postupov na riadne vykonávanie posúdení vplyvu na ľudské práva a monitorovanie uplatňovania medzinárodných dohovorov o ľudských právach; požaduje zvýšenie ľudských zdrojov dotknutých delegácií EÚ s cieľom prispieť k týmto posúdeniam a k monitorovaniu preferenčného obchodného prístupu na trh EÚ v rámci systému VSP+ zo strany EÚ;

107. víta návrh Komisie na smernicu o náležitej starostlivosti podnikov v oblasti udržateľnosti podnikov ako krok smerom k podpore zodpovedného správania podnikov so zreteľom na ľudské, pracovné a environmentálne práva; zdôrazňuje, že je dôležité brať spoločnosti na zodpovednosť vrátane občianskoprávnej zodpovednosti, a to prostredníctvom súdnych mechanizmov; zdôrazňuje, že požiadavky smernice týkajúce sa podávania správ o stratégiách udržateľnosti a náležitej starostlivosti by sa mali vzťahovať na všetky verejne kótované veľké podniky a na malé a stredné podniky pôsobiace vo vysokorizikových regiónoch sveta a hospodárskych odvetviach; žiada, aby sa do smernice o začlenil osobitný článok o konzultáciách so zainteresovanými stranami, najmä s dotknutými osobami a miestnymi komunitami, odborovými zväzmi, zástupcami pracovníkov a obhajcami ľudských práv;

108. odsudzuje všetky formy nútenej práce a moderného otroctva; zdôrazňuje, že podľa najnovších globálnych odhadov moderného otroctva sa počet ľudí vykonávajúcich nútenú prácu v rokoch 2016 až 2021 zvýšil len v súkromnom sektore o 2,7 milióna, a to na 17,3 milióna; víta návrh nariadenia Komisie o zákaze výrobkov vyrobených nútenou prácou na trhu Únie; zdôrazňuje tiež, že pandémia ochorenia COVID-19 tento trend ešte zhoršila; zdôrazňuje, že kríza viedla aj k zhoršeniu pracovných podmienok mnohých pracovníkov, čo v niektorých prípadoch viedlo k nútenej práci; naliehavo vyzýva EÚ a jej členské štáty, aby na mnohonárodných fórach predložili opatrenia na odstránenie nútenej práce a moderného otroctva; pripomína členským štátom, že treba stíhať a odsudzovať tieto činnosti vykonávané v krajinách pôvodu, ako aj v skupinách s medzinárodnou mobilitou; opäť vyzýva, aby všetky krajiny plne uplatňovali hlavné zásady OSN v oblasti podnikania a ľudských práv, a vyzýva tie členské štáty EÚ, ktoré ešte neprijali národné akčné plány v oblasti obchodných práv, aby tak urobili čo najskôr; nabáda EÚ a jej členské štáty, aby sa konštruktívne a aktívne podieľali na činnosti medzivládnej otvorenej pracovnej skupiny OSN pre nadnárodné korporácie a iné podniky v súvislosti s ľudskými právami a prijali na tento účel mandát na rokovanie; považuje to za nevyhnutný krok vpred pri presadzovaní a ochrane ľudských práv;

109. odsudzuje čoraz častejšiu prax autoritárskych štátov usporadúvať obrovské športové alebo kultúrne podujatia s cieľom výrazne zvýšiť svoju medzinárodnú legitimitu pri súčasnom obmedzovaní domáceho disentu; vyzýva EÚ a členské štáty, aby diskutovali s národnými športovými federáciami, podnikmi a organizáciami občianskej spoločnosti o spôsoboch ich účasti na týchto podujatiach; požaduje vytvorenie politického rámca EÚ pre športy a ľudské práva;

Ľudské práva a digitálne technológie

110. zdôrazňuje, že ľudské práva musia v plnej miere zahŕňať digitálnu oblasť a musia byť chránené pred nezákonným používaním technológií tak zo strany štátnych, ako aj neštátnych subjektov, ktoré tieto technológie poskytujú alebo ich využívajú; zdôrazňuje riziká, ktoré digitálne technológie vrátane umelej inteligencie predstavujú pre osobnú slobodu, právo na súkromie a demokraciu vo všeobecnosti, a odsudzuje úlohu digitálnych technológií pri porušovaní ľudských práv, a to aj najmä prostredníctvom sledovania, monitorovania, obťažovania a obmedzovania slobody prejavu; zdôrazňuje najmä hrozbu, ktorú predstavujú dezinformačné kampane v kombinácii s digitálnymi nástrojmi; zdôrazňuje aj osobitnú hrozbu, ktorú nové digitálne technológie predstavujú pre obhajcov ľudských práv, predstaviteľov opozície, novinárov a iných osôb pri kontrole, obmedzovaní a oslabovaní ich činností; vyzýva na intenzívnejšie úsilie o vytvorenie komplexného globálneho

právneho rámca pre digitálne technológie, ktorý by mal využiť možné prínosy takýchto technológií pre blahobyt ľudí, a zároveň prísne dodržiavať ľudské práva; trvá na tom, že je dôležitý otvorený, slobodný, stabilný a bezpečný kybernetický priestor, v ktorom sa presadzujú základné hodnoty demokracie, ľudských práv a právneho štátu; dôrazne podporuje dobrovoľné, nezáväzné normy zodpovedného správania štátov v kybernetickom priestore, zahŕňajúce rešpektovanie súkromia a základných práv občanov; vyzýva na urýchlené prijatie aktu o umelej inteligencii ako účinného nástroja na zaručenie toho, aby sa umelá inteligencia používala na tento účel, s osobitným zameraním na vysokorizikovú umelú inteligenciu; vyzýva na začlenenie tzv. ekonomiky pozornosti, ktorú využívajú okrem iného platformy sociálnych médií, do rozsahu pôsobnosti vysokorizikovej umelej inteligencie s cieľom chrániť zraniteľné skupiny pred tým, aby neboli terčom dezinformácií a manipulácie verejnej mienky;

111. vyjadruje poľutovanie nad praktikami okrem iného autoritárskych režimov, ktorých cieľom je obmedziť prístup občanov k internetu vrátane výpadkov internetu počas verejných zhromaždení a protestov; vyzýva EÚ a členské štáty, aby v spolupráci s inými demokratickými krajinami investovali do výskumu a technológií umožňujúcich nerušený a cenovo dostupný globálny prístup k internetu; vyzýva EÚ, aby financovala výskum zameraný na hľadanie účinných digitálnych spôsobov filtrovania falošných správ, dezinformácií a škodlivej propagandy a boja proti nim;

o

o o

112. poveruje svoju predsedníčku, aby postúpila toto uznesenie Rade, Komisii, podpredsedovi Komisie/vysokému predstaviteľovi Európskej únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku, osobitnému zástupcovi EÚ pre ľudské práva, vládam a parlamentom členských štátov, Bezpečnostnej rade OSN, generálnemu tajomníkovi OSN, predsedovi 78. zasadnutia Valného zhromaždenia OSN, predsedovi Rady OSN pre ľudské práva, vysokému komisárovi OSN pre ľudské práva a vedúcim delegácií EÚ.